

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Duální systém vzdělávání – spolupráce školy se sociálními partnery

Dual education system – school cooperation with social partners

Vladimíra Ježková

Vedoucí práce: PhDr. Helena Marinková, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Duální systém vzdělávání – spolupráce školy se sociálními partnery potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Karlovy Vary 05.07.2021

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování paní PhDr. Heleně Marinkové, Ph.D. za její věcné připomínky k mé bakalářské práci.

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku duálního vzdělávání odborného školství v České republice. V teoretické části jsou obecně definovány základní pojmy, popsán stav duálního vzdělávání v sousedních státech a vymezeny specifické podmínky v České republice. Dále je text věnován postavení sociálního partnera a jeho vztahu se školou. Cílem bakalářské práce je zpracování souboru doporučení a návrhů ke zlepšení současného stavu spolupráce SŠ stravování a služeb Karlovy Vary se sociálními partnery v oblasti odborného výcviku. V praktické části práce je zpracována obecná charakteristika sledované vzdělávací instituce a realizováno dotazníkové šetření, jehož výsledky jsou dále vyhodnoceny a interpretovány. Na základě získaných zjištění jsou dále zpracovány doporučení a návrhy.

KLÍČOVÁ SLOVA

duální systém, sociální partner, odborná příprava, teoretická výuka, klíčové kompetence, trh práce

ABSTRACT

The thesis is focused on the delivery of dual education in the Czech Republic consisting of theoretical and practical elements. The theoretical part generally defines the basic concepts, describes the state of dual education in neighbouring countries and defines the specific conditions in the Czech Republic. The text is also devoted to the position of the social partner and its relationship with the school. The aim of this thesis is to; develop a set of recommendations and proposals, to improve the working relationship between secondary catering schools in Karlovy Vary and social partners in the field of vocational training. In the practical part of the thesis, the general characteristics of the monitored educational institution are elaborated and a questionnaire survey is carried out, the results of which are further evaluated and interpreted. Based on the findings, recommendations and proposals are further processed.

KEYWORDS

dual system, social partner, vocational training, theoretical training, key competencies, labor market

Obsah

Úvod	6
1 Cíl a úkoly práce	7
2 Teoretická část	8
2.1 Střední odborné vzdělávání v České republice	8
2.1.1 Cíle středního odborného vzdělávání	8
2.1.2 Kurikulární dokumenty středního odborného vzdělávání	10
2.2 Vývoj a současnost odborného vzdělávání	11
2.2.1 Současný stav a trendy vývoje odborného vzdělávání v České republice	12
2.2.2 Situace v praktickém vyučování v souvislosti s pandemií Covid 19	13
2.3 Teoretické a praktické vyučování	14
2.4 Duální systém vzdělávání	15
2.4.1 Duální systém vzdělávání v Německu	16
2.4.2 Duální systém v Rakousku	17
2.4.3 Duální systém v České republice	18
2.5 Vymezení pojmu sociální partner	19
2.6 Vymezení vztahu mezi školou a zaměstnavatelem	20
2.6.1 Kritéria pro studijní a pracovní podmínky	20
2.6.2 Personální zajištění spolupráce školy a sociálního partnera	25
2.7 Kompetence	27
2.8 Trh práce	28
3 Praktická část	29
3.1 Charakteristika trhu práce a zaměstnanosti v Karlovarském kraji	29
3.2 Obecná charakteristika školy	31
3.2.1 Odborné kompetence (65-51-H/01 Kuchař-číšník)	32
3.3 Sociální partneři školy	34
3.4 Dotazníkové šetření	35
3.5 Návrhy a doporučení	42
Závěr	44
Seznam použitých informačních zdrojů	45
Seznam příloh	50

Úvod

Současný svět je světem dynamických změn, což klade mimořádné nároky na každého člověka v průběhu celého pracovního života. Tento trend lze považovat za setrvalý a je nutno brát jej v potaz ve všech oblastech lidské činnosti. Jedním z prvních míst, kde se děti poprvé začleňují do organizovaného procesu výuky a setkávají se s novými poznatky systematickým způsobem mimo rámec své rodiny, je škola. Sekundární vzdělávání poskytuje mladým lidem přirozený rámec pro jejich další předpokládané budoucí profesní uplatnění, a to po stránce teoretické i praktické přípravy. Některé organizace a firmy upozorňují na skutečnost, že v mnoha případech jsou mladí absolventi dobře vybaveni po stránce teoretické, ale činí jim potíže aplikovat získané znalosti v každodenní praxi. Z této skutečnosti vyplývá jednoznačná potřeba vybavit žáky co nejlépe pro požadavky praxe již v průběhu jejich studia a zvýšit tak předpoklady pro jejich začlenění do pracovního procesu. Hlavními nástroji pro naplnění této myšlenky jsou zcela jednoznačně vhodně koncipovaný obsah odborných předmětů v rámci teoretické přípravy, a především zajištění kvalitní odborné praxe v průběhu studia. Duální systém vzdělávání ve středním odborném školství lze ztotožnit s uvedenými principy v plné šíři, protože jeho základ je tvořen předpokladem spolupráce mezi školou a organizací či firmou, kde žáci v průběhu své odborné přípravy vykonávají svou odbornou praxi a získávají praktické dovednosti a povědomí o každodenních pracovních povinnostech. Takto nabyté znalosti a praktické dovednosti pak umožňují žákům lepší orientaci v jejich profesi a zvyšují jejich možnosti při uplatnění na trhu práce.

V této bakalářské práci se soustředuji na konkrétní subjekt – SŠ stravování a služeb Karlovy Vary a její sociální partnery. Je třeba konstatovat, že oblast gastronomie a hotelnictví je nedílnou součástí cestovního ruchu a tato střední škola má dlouhodobou tradici v oblasti přípravy odborného personálu právě v těchto oblastech. Specifické postavení Karlovarského kraje v českém, ale i mezinárodním lázeňství vytváří dlouhodobě dobré podmínky pro uplatnění absolventů této školy v hotelech, gastronomických provozech a v dalších doprovodných službách. V kontextu aktuální pandemické situace však nelze opominout ekonomické problémy v odvětví lázeňství a cestovního ruchu, se kterými se náš region potýká.

1 Cíl a úkoly práce

Cílem bakalářské práce je zpracování souboru doporučení a návrhů ke zlepšení současného stavu spolupráce SŠ stravování a služeb Karlovy Vary se sociálními partnery v oblasti odborného výcviku. Spolupráce středních odborných škol se sociálními partnery je v odborném vzdělávání velmi důležitá pro profesní a odbornou přípravu absolventů těchto škol a jejich následného uplatnění na trhu práce.

Práce je rozdělena na část teoretickou, která je zpracovaná z odborné literatury, projektu Pospolu, který byl realizován MŠMT s partnerstvím NUV, dále z kurikulárních dokumentů a periodik věnujících se školství. A část praktickou, kde bylo využito dotazníkového šetření.

V teoretické části své práce se zaměřuji na střední odborné vzdělávání v České republice, charakteristiku duálního vzdělávání a jeho specifika, vymezení pojmu sociální partner a přínosy, které firmám vzájemná spolupráce se školami přináší. Je zde uveden seznam kritérií pro studijní a pracovní podmínky, jako pomoc firmám, které se pro spolupráci se školou rozhodnou.

V další části jsou charakterizovány klíčové a odborné kompetence, které by si měli žáci během studia osvojit jak v teoretické, tak i v praktické výuce. K získání kompetencí je zdůrazněna důležitost spolupráce školy a firem, kde žáci vykonávají odbornou praxi, rozvíjejí své znalosti, dovednosti a pracovní návyky, které posléze využijí při hledání zaměstnání a budou lépe uplatnitelní na trhu práce.

Praktická část je zaměřena na sociální partnery SŠ stravování a služeb Karlovy Vary, se kterými bylo vedeno anonymní dotazníkové šetření, na jehož základě bylo zpracováno doporučení a návrh zlepšení spolupráce v oblasti odborného výcviku. Výsledky šetření mohou být využity k podpoře školních vzdělávacích programů a vést ke zvýšení zájmu žáků o obor.

V závěrečném shrnutí získaných informací je zhodnocení spolupráce školy se sociálními partnery.

2 Teoretická část

V této kapitole jsou zpracována teoretická východiska, která tvoří rámec pro zpracování praktické části bakalářské práce.

2.1 Střední odborné vzdělávání v České republice

„Střední odborné vzdělávání a počáteční příprava na povolání v ČR zajišťují zejména střední odborné školy SOŠ, střední odborná učiliště (SOU) a konzervatoře“.¹

2.1.1 Cíle středního odborného vzdělávání

Odborné střední vzdělávání vychází z celoživotně pojatého konceptu vzdělávání, kde je vzdělávání cestou i nástrojem rozvoje lidské osobnosti. Jako východisko byl použitý koncept čtyř cílů vzdělávání pro 21. století.²

1. **Učit se poznávat** – snažit se pochopit svět a rozvinout dovednosti, které vedou k učení poznatků o světě a dále je rozšiřovat
 - rozvíjet myšlenkové operace (analýza, syntéza, dedukce apod.), paměť a schopnost koncentrace
 - osvojit si strategii řešení problémů a dovednosti pro práci s informacemi
 - vytvořit si struktury v oblastech a na jejich základě lépe porozumět světu
 - prohlubovat a rozšiřovat vědomosti o světě
 - osvojit si i poznatky a pracovní postupy potřebné pro výkon povolání a uplatnění na trhu práce
 - celoživotně se vzdělávat
2. **Učit se pracovat a jednat** – naučit se zasahovat do prostředí a vyrovnávat se s různými situacemi a problémy
 - aktivně se postavit k problémům a umět je řešit
 - adaptovat se v nových podmínkách

1 Střední odborné vzdělávání, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/stredni-odborne-skoly>

2 *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 65 – 51 – H/01 Kuchař - číšník*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dostupné také z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/08/65-51-H01_Kuchar-cisnik_2020_zari_rev.pdf. s. 5-6.

- aktivně přistupovat k pracovnímu životu
 - být cílevědomý, zodpovědný, vytrvalý jak samostatně i v týmu
 - mít zodpovědný přístup k plnění povinností a respektu stanovených pravidel
 - umět odhadnout své možnosti a schopnosti, respektovat i jiné lidi
 - rozvíjet dovednosti potřebné k diskusi, kompromisu apod., přijímat i stanoviska jiných
 - chápat práci jako příležitost k seberealizaci
3. **Učit se být** – rozumět vlastní osobnosti a utvářet si morální hodnoty
- rozvoj dovedností, tělesných a duševních schopností
 - prohlubování sebereflexe, sebepoznání a sebehodnocení
 - utváření přiměřeného sebevědomí
 - kritické a nezávislé myšlení k rozvoji úsudku a rozhodování
 - odpovědnost za vlastní myšlení, rozhodování, jednání a chování
 - kultivace emocí a estetického vnímání
 - rozvoj kreativity a specifických schopností a nadání
4. **Učit se žít společně** – žít a spolupracovat s ostatními, podílet se na životě společnosti a mít v ní své místo
- respektovat lidský život a jeho hodnotu
 - úcta k přírodě, pochopení světových globálních problémů
 - chránit svou identitu a národnost, respektovat identitu jiných lidí
 - oproštěný od předsudků, rasismu, etnické a jiné nesnášenlivosti
 - chovat se v souladu s morálními zásadami a pravidly společenského chování
 - aktivně se zapojit do občanského života, zachovávat a zdokonalovat demokracii
 - rozvíjet komunikační dovednosti v partnerském a kolektivním životě

2.1.2 Kurikulární dokumenty středního odborného vzdělávání

Kurikulum je možno v širším kontextu chápat jako úplný program vzdělávacích institucí.³ Povinnost vytvářet rámcový vzdělávací program (RVP) a školní vzdělávací program (ŠVP) v České republice vymezuje Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.⁴

Rámcový vzdělávací program

RVP je kurikulární dokument, který je tvořen na státní úrovni a nahradil centrální osnovy, byl vytvořen pro každý stupeň a obor vzdělání. Slouží jako metodický základ pro zpracování konkrétních školních vzdělávacích programů, podle kterých škola organizuje svou činnost.⁵ RVP je vyjádřením snahy koncipovat obsah a způsoby vzdělávání v jednotlivých školách aspoň obecně jako identické nebo spíše blízké. Tento dokument specifikuje „*obecně závazné požadavky pro kvalifikaci absolventů jednotlivých stupňů a oborů vzdělávání v podobě klíčových kompetencí, vymezuje rámec pro návrh učebních plánů a formuluje obecná pravidla pro tvorbu konkrétních školních vzdělávacích programů*“.⁶ Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání jsou členěny podle kategorií oborů vzdělávání. Očekávané výstupy pro daný obor vzdělání jsou pak vymezené v konkrétním rámcovém vzdělávacím programu.⁷ Lze tedy konstatovat, že „*tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělávání*“.⁸

Školní vzdělávací program

ŠVP je individuální program, který má za povinnost každá škola zpracovat na základě příslušného RVP. Jedná se o kurikulární dokument, který poskytuje prostor pro profilaci

3 VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ, 2011. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9. s. 94.

4 Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), 2021. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, číslo 561. Dostupné také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-27-2-2021>

5 PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA, 2014. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4748-4. s. 233.

6 Tamtéž, s. 178.

7 Tamtéž, s. 163.

8 Rámcové vzdělávací programy, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-01-21]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/trvp>

konkrétní školy a jehož prostřednictvím je uskutečňováno vzdělávání v této škole.⁹ „ŠVP vymezuje profil absolventa dané školy a rozpracování postupu dosažení tohoto profilu absolventa (obsah, organizace, způsoby zpracování a hodnocení). Je tak vytvořen prostor pro další rozvoj autonomie škol, pro větší flexibilitu vzdělávacího systému“.¹⁰

2.2 Vývoj a současnost odborného vzdělávání

Odborné vzdělávání před rokem 1989

V České republice má odborné vzdělávání dlouholetou tradici. V období komunistického režimu bylo vzdělávání centralizováno a z hlediska cíle a obsahu sjednoceno. Učňovské školství se stalo součástí státních podniků, které řídila příslušná ministerstva, pod které tyto podniky spadaly. Vzhledem k tomuto centrálnímu systému, byly na základě kapacit přesně stanovené počty přijímaných žáků.¹¹

Odborné vzdělávání po roce 1989

Po roce 1989 byly zřízeny školské úřady, kterým byly školy podřízeny. Proměna ekonomiky vedla k rozvoji a nárůstu studijních oborů a vzdělávacích programů. To ovšem vedlo ke komplikacím spojených s kontrolou kvality těchto programů a následné nepřehlednosti ze strany zaměstnavatelů. Proto byl v roce 1997 vydán Standard středoškolského odborného vzdělávání, který omezoval tvorbu nových vzdělávacích programů. Od 1. ledna 2001 přešly střední školy do působnosti krajů. Došlo k přeskupení zájmů o učební programy, postupně se snižoval počet žáků v průmyslových oborech, naopak se zvyšoval počet v oborech ekonomika, obchod a služby, management a zvýšila se poptávka po maturitním studiu, kdy velké množství absolventů „učňovských oborů“ pokračovalo v nástavbovém studiu k získání maturitního vysvědčení. Učňovské školství přestalo být idealizováno, došlo k jeho prudkému poklesu, a naopak vzrostl zájem o maturitní studium. Nemalou měrou k tomu přispěl i přechod státních podniků do soukromého sektoru.¹²

9 KOLÁŘ, Zdeněk a kol., 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3710-2. s. 178.

10 KOLÁŘ, Zdeněk a kol., 2012. s. 178.

11 PÍCL, Michal, Jan ČERNÝ a Karel GARGULÁK, 2015. *Duální systém odborného vzdělávání jako řešení potřeb trhu práce v ČR*. Praha: Odbor analýz a informací Úřadu vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-133-6. s. 26.

12 PÍCL, Michal, Jan ČERNÝ a Karel GARGULÁK, 2015. s. 26-27.

2.2.1 Současný stav a trendy vývoje odborného vzdělávání v České republice

Dá se říct, že strany ze zaměstnavatelů je zájem o počáteční odborné vzdělávání na vzestupu. Důležitost kontaktu žáků i učitelů s reálným pracovním prostředím si uvědomuje i většina škol, a proto spolupráci se zaměstnavateli dle svých možností rozvíjí. Spolupráce je pro školu i žáky nejpřínosnější, když je komplexní. Důležitá je vzájemná provázanost aktivit mezi školou, zaměstnavateli, učiteli, instruktory a dalšími osobami, které jsou součástí těchto vazeb a posilují je (např. výuka v teoretických předmětech a praktickém vyučování).¹³ Úkolem školy je učinit ze sebe zajímavý subjekt pro sociální partnery s ohledem na své odborné zaměření.¹⁴

Spolupráce škol a zaměstnavatelů v ČR je v současné době založena na dobrovolné bázi a jejich vzájemná spolupráce má mnoho forem a podob. Je třeba podotknout, že v jednotlivých krajích se vzdělávání odlišuje, ovšem společný zůstává zájem ze strany zaměstnavatelů o kvalitně připraveného absolventa. Předpokladem naplnění těchto požadavků je dlouhodobá a systematická spolupráce škol a zaměstnavatelů. *„Klíčovým aktérem v rámci systému odborného vzdělávání (i vzdělávání jako celku) v ČR je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Zodpovědností ministerstva je příprava strategie vzdělávací politiky, vytváření kurikulární politiky, zajištění kvality vycházející ze stanovených cílů a obsahu vzdělávání, koordinace veřejné správy v oblasti školství a zajištění financování vzdělávací soustavy“.*¹⁵

Novým dokumentem vzdělávací soustavy České republiky je Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, jejímž cílem je modernizace vzdělávacího systému a stanovení směru rozvoje školství. Tato strategie má dva hlavní cíle, a to *„zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život“* a *„snížit*

¹³ *Odborné vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli: IV. část verze pro decizní sféru vzdělávací politiky České republiky*, 2020. Praha: Národní pedagogický institut ČR/IPs Podpora krajského akčního plánování, s. 21. Dostupné z:

http://www.nuv.cz/uploads/P_KAP/ke_stazeni/pojeti_decizni_sfera/AKTUALIZACE_2020/2020_spoluprac_e_skol_se_zametnavateli_IV_podrobne_pojeti_aktualizace.pdf, s. 22.

¹⁴ VOJTĚCH, Jiří et al., 2011. *Odborné školy a jejich sociální partneři*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání. ISBN 978-80-87063-33-0. s. 39.

¹⁵ PÍCL, Michal, Jan ČERNÝ a Karel GARGULÁK, 2015. s. 28.

*nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů“.*¹⁶

K realizaci těchto cílů je stanoveno 5 strategických linií: „*Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání, rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání, podpora pedagogických pracovníků, výšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce, zvýšení financování a zajištění jeho stability“.*¹⁷

Tato inovace má vést k modernizaci a metodickému vedení škol, zredukovat objem učiva, realizovat nové metody přípravy a hodnocení žáků. Cílem je, aby žáci získali znalosti, dovednosti a postoje, které efektivně využijí v osobním a profesním životě. Ministerstvo se dále zaměří na přípravu nových pedagogů a podporu pedagogů stávajících.¹⁸ Dalšími aktéry systému jsou zastupitelstvo a rada kraje, kteří jako zřizovatelé škol mají rozhodovací pravomoci ve věci počtu, struktury, financování a zajištění požadované kvality. Odborné školy jsou poměrně samostatné. Vedou je ředitelé, kteří jsou zodpovědní za přípravu a realizaci tzv. školních vzdělávacích programů (ŠVP) vycházejících z rámcových vzdělávacích programů (RVP), které jsou vytvářeny MŠMT.¹⁹

2.2.2 Situace v praktickém vyučování v souvislosti s pandemií Covid 19

Pandemická situace ovlivnila odborné vzdělávání a její dopad na spolupráci se zaměstnavateli zatím nelze soudit. Pro žáky je praktický výcvik u zaměstnavatelů klíčový, protože vede k prohlubování znalostí a dovedností, a to online nástroji nahradit nelze. Bohužel řada firem, kde probíhá praktická výuka žáků je po dobu pandemie uzavřená a pro některé bude pravděpodobně likvidační (zejména v oborech gastronomie a hotelnictví), což se jistě promítne i v oblasti spolupráce se školami.

Určitě je na místě přemýšlet o tom, jak v takovéto situaci praktickou výuku realizovat a zajistit tak žákům osvojení odborných dovedností. Zřizovatelé, školy a zaměstnavatelé

¹⁶ Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, c 2013 – 2021. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. c 2013 – 2021 [cit. 2021-4-26]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

¹⁷ Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, c 2013 – 2021. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. c 2013 – 2021 [cit. 2021-4-26]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ PÍCL, Michal, Jan ČERNÝ a Karel GARGULÁK, 2015. s. 28-29.

by se měli zamyslet nad organizací výuky např. jak rozložit teoretickou a praktickou výuku, aby žáci získali praktické zkušenosti a odborné kompetence. V některých oborech pandemie jistě ovlivní volbu žáků a jejich rodičů při výběru školy.²⁰

2.3 Teoretické a praktické vyučování

K uvedené problematice uvádí Školský zákon č. 561/2004b §65 Sb. následující vymezení:

- „(1) Vzdělávání ve střední škole se člení na teoretické a praktické vyučování a výchovu mimo vyučování, praktické vyučování se člení na odborný výcvik, cvičení, učební praxi a odbornou nebo uměleckou praxi a sportovní přípravu, a to podle jednotlivých oborů vzdělání. Odborná nebo umělecká praxe a sportovní příprava může být uskutečňována i v období školních prázdnin po dobu stanovenou rámcovým vzdělávacím programem.
- (2) Praktické vyučování se uskutečňuje ve školách a školských zařízeních nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob, které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělání a uzavřely se školou smlouvu o obsahu a rozsahu praktického vyučování a podmínkách pro jeho konání.
- (3) Na žáky se při praktickém vyučování vztahují ustanovení zákoníku práce, která upravují pracovní dobu, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, péči o zaměstnance a pracovní podmínky žen a mladistvých, a další předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci“.²¹

Na středních odborných školách je vzdělávání rozděleno na část teoretickou a část praktickou. V praktické části žáci uplatňují a prohlubují znalosti, které získali v teoretických předmětech. Je důležité, aby učivo z teoretických předmětů bylo vždy probráno a vysvětleno dříve, než bude probíráno, upevňováno a fixováno v odborném

²⁰ ČERMÁKOVÁ, Barbora, Štěpán KMENT a Karel GARGULÁK, 2020. *Dopady uzavření škol kvůli pandemii koronaviru: logický model: Otevřený analytický vstup*. Praha: EDUin. Dostupné také z: https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2020/08/Dopady_uzavreni_skol_pandemie_koronaviru.pdf. s. 7-8.

²¹ Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), 2021.

výcviku. Pedagogové teoretických a praktických předmětů spolu musí vzájemně komunikovat a koordinovat výuku tak, aby byla tato vzájemná provázanost dodržena.²²

K tomu, aby byl naplněný profil absolventa a žáci si osvojili dovednosti, návyky a vědomosti, musí být pedagogové teoretických předmětů a odborného výcviku ve vzájemné shodě. K naplnění těchto podmínek slouží na středních odborných školách předmětové a metodické komise, jejichž cílem je zajištění jednoty po obsahové stránce. Nikdy nesmí dojít ke koncepčním, obsahovým nebo terminologickým nejasnostem a výklad základních pojmů musí být jednotný a odborně správný.²³

2.4 Duální systém vzdělávání

Duální systém lze definovat jako formu profesní přípravy, v rámci, které dochází k systematickému propojení teoretické výuky ve škole a praktické přípravy na pracovišti, čímž je zabezpečena velká efektivita vzdělávání.²⁴

Základním principem duálního vzdělávání je spolupráce školy a firmy, kde žáci vykonávají odbornou praxi. Po ukončení vzdělávání, tak mají žáci konkrétnější vazbu na trh práce, mají jasnější představu o svém povolání, v reálném prostředí si upevňují klíčové kompetence, ke kterým jsou vedeni ve škole a posléze lépe uplatní při výkonu svého povolání.²⁵

Předpokladem duálního vzdělávání je spolupráce školy a zaměstnavatele, jako partnera. Jde o oboustranný zájem a zajištění potřeb žáků na takové úrovni, aby se tito žáci po ukončení vzdělávání stali atraktivní na trhu práce.

Duální systém vzdělávání se v mnoha vyspělých zemích Evropy uplatňuje již řadu let. Vede ke snížení nezaměstnanosti a přípravě kvalitnějších pracovníků, kteří jsou lépe uplatnitelní na trhu práce.²⁶

²² Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), 2021.

²³ Tamtéž.

²⁴ PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA, 2014. s. 90.

²⁵ VENCOVSKÁ, Taťána et al., 2015. *Kráčíme pospolu k efektivnější spolupráci škol a firem*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-80-7481-100-5. s. 16.

²⁶ Tamtéž, s. 18.

2.4.1 Duální systém vzdělávání v Německu

V Německu je duální systém hlavním pilířem odborného vzdělávání, které vychází ze Zákona o odborném vzdělávání (Berufsbildungsgesetz – BbiG) z roku 1969, který byl v roce 2005 výrazně reformován. Označení duální systém vychází ze vzdělávání, které probíhá na dvou místech – ve firmách a odborných školách. Hlavním úkolem tohoto systému je na dobré úrovni poskytnout základní profesní přípravu, kvalifikaci a kompetence k výkonu povolání.²⁷ Za oblast vzdělávání nese odpovědnost všech 16 zástupců spolkových zemí, které Německo tvoří. V důsledku toho jsou mezi školskými systémy jednotlivých zemí značné rozdíly. Za profesní přípravu, kterou poskytují firmy, odpovídá federální vláda, ale za problematiku odborné přípravy a za samotné odborné školy odpovídají jednotlivé země. Hlavním rysem odborného vzdělávání v Německu je úzká spolupráce zaměstnavatelů, odborů a vlády, kteří spolupracují při rozhodování o obsahu a formách odborného vzdělávání. Odpovědný přístup všech zúčastněných je předpokladem pro fungování duálního systému.²⁸

Profesní příprava je realizována na základě soukromoprávních smluv uzavřených mezi firmou a účastníky studia, kteří mají tři nebo čtyři dny profesní přípravy v podniku a jeden nebo dva dny školy. Příprava může být realizována pouze ve firmách, kde je kvalifikovaný personál schopný předat požadované kvalifikace. Způsobilost podniku a vzdělávacího personálu je následně kontrolována samosprávnými orgány v hospodářství – komorami, které kontrolují i poskytování samotné profesní přípravy. Náklady spojené s profesní přípravou nesou podniky a učňům za provedenou práci platí částku, která je dohodnuta v kolektivní smlouvě (obvykle 1/3 nástupního platu kvalifikovaného zaměstnance). Profesní kompetence, které mají být získány přípravou ve firmě, jsou uvedeny v závazném učebním řádu a konkrétně specifikovány v učebním plánu každého podniku. Pro každý uznávaný učební obor je vypracován rámcový učební plán, který je v souladu s učebním řádem.²⁹ Duální systém vzdělávání patří v Německu mezi

²⁷ Příloha: Analýza systémů odborného vzdělávání v Evropě a ve světě. Dostupné také z: http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_priloha_FIN.pdf. s. 6.

²⁸ Tamtéž, s. 4.

²⁹ KONOPÁSKOVÁ, Anna. Odborné vzdělávání v Německu. *Zpravodaj - odborné vzdělávání v zahraničí: příloha IV/2007* [online]. duben 2007, 1-8 [cit. 2021-5-20], s. 5. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2007/Zp0710pIVa.pdf>

nejrozsáhlejší na sekundární úrovni. Ve všech 346 uznávaných oborech se v něm vzdělává přibližně 53 % žáků. Většina absolventů nastoupí na místa odborných pracovníků a mnozí z nich využívají možnost další profesní přípravy na odborné vysoké škole.³⁰

2.4.2 Duální systém v Rakousku

Rakousko je parlamentní demokratická republika, která se skládá z devíti spolkových zemí s vlastní regionální vládou. Struktura učňovského školství je uvedena v novelizaci zákona o profesní přípravě (Berufsausbildungsgesetz) z roku 2006.³¹ Do oblasti odborného vzdělávání mohou žáci nastoupit po ukončení povinné školní docházky, kdy je poslední ročník brán jako první ročník vyššího sekundárního vzdělávání, který je rozdělen na různé druhy odborných škol – odborné stření, odborné vyšší, zdravotnické a učňovství. Odborné vzdělávání v 10. ročníku navštěvuje zhruba 80 % žáků z toho 40 % je v učňovství.³²

Učňovství je profesní příprava žáků, která probíhá ve firmě a v necelodenní profesní škole pro učně (Berufsschule – BS), proto se tomuto systému říká duální. V těchto školách je hodnocení založené na praktických dovednostech, které mají přednost před standardy vytvořenými pro jednotlivé předměty. Žáci si mohou vybrat z 260 zákonem daných oborů a přes inzeráty nebo online databáze si sami hledají odpovídající učební místo. Profesní příprava je realizována na základě učební smlouvy mezi zaměstnavatelem a učněm. Odborná příprava v podniku činí zhruba 80 % celkové doby učení.³³ Profesní školy spadají pod určitý region a žáci v nich získají základní teoretické znalosti (zhruba 75 % učiva je odborného a 25 % všeobecně vzdělávací předměty s důrazem na rozvoj osobnosti, zvyšování sociálních a komunikačních kompetencí žáka).

Jedním z hlavních principů duálního systému vzdělávání je zapojení žáků do procesu výroby nebo služeb v reálném prostředí. Za realizaci a plánování má odpovědnost mistr odborné výchovy, který musí mít odborné vzdělání a pedagogické kompetence. Vzdělávání je ukončeno závěrečnou zkouškou, která se skládá z praktické a teoretické části

³⁰ KONOPÁSKOVÁ, Anna, 2007. s. 2.

³¹ RÝDL, Karel. Odborné vzdělávání v Rakousku. *Zpravodaj - odborné vzdělávání v zahraničí: příloha III/2006* [online]. březen 2006, 1-12 [cit. 2021-5-20]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2006/Zp0609pIIIa.pdf>. s.1.

³² Tamtéž, s. 4.

³³ Tamtéž, s. 7.

za přítomnosti zástupců z řad zaměstnavatelů a zaměstnanců. V případě, že žák úspěšně ukončil profesní školu, je z teoretické části zkoušky osvobozen.³⁴

2.4.3 Duální systém v České republice

Společenské změny po roce 1989 významným způsobem ovlivnily celkové prostředí práce škol a zasáhly tedy i do oblasti spolupráce škol se zaměstnavateli.³⁵ Duálním systémem v České republice se zabýval projekt Pospolu (Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi). Cílem tohoto projektu bylo navržení systémových změn, vedoucí k efektivnější a snadnější spolupráci mezi školami a firmami. Všechny aktivity a výstupy směřovaly k návrhům na opatření, která umožní zkvalitnit odbornou přípravu žáků a více propojit spolupráci škol a zaměstnavatelů při realizaci praktického vyučování. Projekt Pospolu čerpal a zpracovával informace z evropských zemí (Německo, Rakousko, Švýcarsko, Dánsko a Nizozemí), které duální systém v odborném vzdělávání využívají. Hlavním cílem bylo získat informace, na jakých principech jsou duální systémy odborného vzdělávání v těchto zemích založeny, jak fungují v praxi a zda mohou být některé prvky duálních systémů zavedeny v ČR.³⁶

O podporu spolupráce škol a firem v oblasti odborného vzdělávání dlouhodobě usiluje i Hospodářská komora České republiky. Vzhledem k tomu, že nejde duální systém aplikovat v krátkém čase, jeví se jako nejlepší řešení zavést aspoň některé prvky duálního systému a tím zlepšit situaci ve středním odborném školství. Základem je aktivní spolupráce firem, kde by žáci absolvovali praktickou výuku a tím získali pracovní znalosti a návyky, které jsou velmi důležité. Po úspěšném ukončení studia by měl žák zajištěné zaměstnání a získal by cennou praxi.³⁷

Duální systém vzdělávání tak jako ho známe z Německa či Rakouska není možné do odborného školství v České republice aplikovat. Důvodem je zásah do školství

³⁴ RÝDL, Karel, 2006. s. 8.

³⁵ BARTÁK, František et al. 2008. *Partnerství škol a zaměstnavatelů: Situace v počátečním a dalším odborném vzdělávání v České republice očima škol*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. Dostupné také z: http://www.nuov.cz/uploads/PaK/Partnerstvi_skol_a_zamestnavatele.pdf. s. 7.

³⁶ Duální systémy vzdělávání: Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-2-1]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/pospolu/dualni-systemy-vzdelavani>

³⁷ Cíle a strategie vzdělávání: Hospodářská komora ČR, c2017-2020. *Hospodářská komora ČR* [online]. [cit. 2021-3-5]. Dostupné z: <https://www.komora.cz/vzdelavani/>

v 90. letech, kdy byla zrušena podniková učiliště, a celý vzdělávací proces je v kompetenci škol. Povinné praxe žáků z velké většiny probíhají ve školách, a ne v reálném prostředí firem.

Některé prvky duálního vzdělávání ovšem můžeme využívat v České republice i v současné době, i přesto, že neexistuje opora v legislativě. Podmínkou je zájem a motivace škol a firem.³⁸

2.5 Vymezení pojmu sociální partner

Partnerství lze vyjádřit jako *“vztah, který je na rozdíl od přátelství orientován nikoli k osobnosti partnera, ale ke společnému cíli. Je dán společnou účastí v nějakém podnikání, sdílením povolání, zájmu, úkolu s vysokou mírou vzájemné závislosti a potřeby kooperace“*.³⁹

V našem národním prostředí lze sociální partnery chápat jako zaměstnavatele nebo instituce spojené s trhem práce. Pojem sociální partnerství je vnímán velmi široce a zahrnuje různé aktivity, jako jsou např. analýzy trhu práce, požadavky na odborné kompetence absolventů škol, zajišťování podmínek praktického vyučování v reálném prostředí apod. Sociální partnerství lze tedy rozvíjet v přímém vztahu s výukovým procesem (zpracování ŠVP, praxe žáků, brigády atd.) nebo v souvislostech, které se vzděláváním přímo nesouvisejí (granty, pronájem prostor, odborné informace atd.).

Fungující vazba mezi školou a sociálním partnerem (zaměstnavatelem) je jedním z hlavních předpokladů fungujícího a kvalitního odborného vzdělávání a následného uplatnění absolventů na trhu práce.

Odborné vzdělávání by mělo odrážet vývoj situace v příslušných oborech, které mají vliv na nároky získaných kompetencí žáků. Proto lze spolupráci škol a zaměstnavatelů považovat za jeden ze stěžejných nástrojů k udržení a zvyšování kvality poskytovaného vzdělávání. Spolupráce musí být vždy přínosná oběma stranám, jak škole, tak partnerovi.

³⁸ RÝDL, Karel, 2006. s. 8.

³⁹ JANDOUREK, Jan, 2007. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-269-0. s. 48.

Jako příklady výhod pro školu lze uvést např. novinky v daném oboru, aktuálnost zpracování ŠVP a partnerství pro různé projekty. Ze strany zaměstnavatelů jsou výhody např. v podílení se na kvalitě výuky, její formě a obsahu, možnost výběru nejlepších absolventů a zajištění si kvalitních zaměstnanců již během studia. Z tohoto vyplývají benefity oboustranné, jako jsou např. spolupráce při tvorbě a aktualizacích ŠVP, společná účast na projektech a soutěžích, vzájemná propagace a reklama.⁴⁰

2.6 Vymezení vztahu mezi školou a zaměstnavatelem

V této kapitole jsou podrobněji rozpracovány jednotlivé aspekty a faktory, které ovlivňují spolupráci školy a zaměstnavatele.

2.6.1 Kritéria pro studijní a pracovní podmínky

Písemná dohoda

Smlouva o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování slouží k realizaci a plánování spolupráce mezi školou a zaměstnavatelem. Její povinné náležitosti jsou uvedeny v § 12 vyhlášky 13/2005 Sb. o středním vzdělávání (aktualizace 1. 9. 2018). Smlouva mezi školou a zaměstnavatelem by měla obsahovat obory vzdělávání a druhy činností, které budou žáci vykonávat, místo praktického vyučování, počet žáků, způsob odměňování za produktivní činnost, opatření zajištění BOZP, zajištění hygienických podmínek apod.

V případě, že se firma rozhodne se školou spolupracovat, musí kromě zákoníku práce a zákonu o ochraně zdraví respektovat i školskou legislativu (vyhláška č.13/2005, která stanovuje maximální počet žáků, které může vést jeden instruktor nebo školský zákon 561/2004 Sb., který stanovuje např. počet hodin pracovní doby žáků). Aby mohla škola žáka na pracoviště umístit, je velmi důležité, aby byla smlouva řádně uzavřena (blíže vysvětluje doporučení MŠMZ z dubna 2016).⁴¹

⁴⁰ VLK, Aleš, 2013. *Souhrnná analýza současného stavu mezi školami a zaměstnavateli: Zpracování vstupních analytických materiálů o spolupráci středních a vyšších odborných škol a zaměstnavatelů, včetně realizace sociologických šetření*. Národní ústav pro vzdělávání, Dostupné také z: http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Souhrnna_analyticka_studie_FIN.pdf. s. 7-9.

⁴¹ Písemná dohoda, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/pisemna-dohoda>

Výsledky učení

Soubor vědomostí, dovedností a kompetencí, které si žák osvojil a na konci procesu učení prokázat. Cílem školy a zaměstnavatele je splnění souboru výsledků učení žáka, které jsou přesně vymezeny v kvalifikačních standardech, RVP a konkrétněji zpracovány do ŠVP a zajistit tak rovnováhu mezi pracovními dovednostmi, znalostmi a klíčovými kompetencemi. Podpořit osobní rozvoj a schopnost nacházet příležitosti pro kariérní růst. Dosažené výsledky učení se mohou hodnotit až po ukončení procesu učení (např. závěrečná zkouška). Vzájemné propojení mezi výsledky učení, vzdělávacími činnostmi a hodnocením konkrétních dovedností (kompetencí) je zcela zásadní a nezbytné pro začlenění do pracovního života.⁴²

Učitelé, školitelé a instruktoři

Při praktickém vyučování se žákům věnují učitelé odborného výcviku, instruktoři, popřípadě školitelé. Na instruktora a školitele se nevztahuje zákon o pedagogických pracovnících a neklade na ně povinnost získání pedagogické kvalifikace.⁴³

Praktická příprava na pracovišti

Mezi hlavní formy praktického vyučování patří odborný výcvik a odborná praxe, které jsou vymezeny v § 65 Školského zákona a ve vyhlášce o středních školách. Praktickou přípravu na pracovišti smluvních partnerů zajišťují téměř všechny odborné školy v ČR.

- **Odborný výcvik** je povinný pro střední odborné vzdělávání a je povinnou součástí ŠVP v oborech zakončených výučním listem (kategorie E a H) a v některých oborech zakončených maturitní zkouškou (pouze kategorie L0). Odborný výcvik probíhá na pracovištích smluvních partnerů nebo na pracovištích školy, jeho délka je uvedena v RVP a jeho absolvování je rozhodujícím faktorem připravenosti žáků jednotlivých oborů vzdělávání na plnění pracovních úkolů v daném oboru.

⁴² Výsledky učení, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/2-vysledky-uceni>

⁴³ Učitelé, školitelé a instruktoři, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/3-ucitele-skolitele-instruktori>

- **Odborná praxe** je povinnou součástí výuky čtyřletých oborů vzdělávání, které jsou ukončeny maturitní zkouškou. Pro jednotlivé obory je délka odborné praxe stanovena v RVP. Zajištění odborné praxe zajišťují školy zpravidla na pracovištích smluvních partnerů školy, tak aby odborná praxe probíhala v reálném prostředí.⁴⁴

Odměna žákům

Při praktickém vyučování může sociálnímu partnerovi žák přinášet hospodářský prospěch, proto školský zákon v § 122 odst. 1 vymezuje pojem produktivní činnost žáka, jako činnost, která přináší příjem firmě (subjektu) příjem a z ekonomického hlediska je prací.

I přesto, že žák není zaměstnancem firmy, je stanovena minimální 30% výše odměny za produktivní činnost, která je odvozená od minimální mzdy. Odměnu žákům vyplácí firma přímo nebo prostřednictvím školy, která je pouze zprostředkovatelem výplaty odměn a nemá možnost ovlivnit výši odměny. Řada firem jako motivační nástroj častěji využívá formu odměn v podobě stipendií a motivačních příspěvků např. za docházku nebo prospěch. Daňové a právní aspekty vyplácení odměn:

1. Pro firmu

- produktivní činnost nezakládá pracovní poměr,
- odměna není podmíněna smlouvou se žákem, podmínkou je smlouva mezi firmou a školou.

2. Pro žáka

- za odměnu žák neodvádí daň z příjmu (§ 6 odst. 6 písm. 1) zákona o daních z příjmů),
- osvobození od zdravotního pojištění (§ 5 písm. a) bodu 2 zákona o veřejném zdravotním pojištění),
- žákova odměna se počítá do příjmu celé rodiny a má vliv na stanovení sociálních dávek podpory a pomoci (§ 5 odst. 1 písm. b) bodu 9 zákona

⁴⁴ Praktická příprava na pracovišti, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: : <http://www.nuv.cz/eqavet/4-prakticka-priprava-na-pracovisti>

č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře) a často vede ke zkrácení nebo ztrátě dávek pro celou rodinu.⁴⁵

Právní ochrana

Zdravotní a sociální pojištění za žáky hradí stát, nicméně během praktického vyučování odpovídá podle § 391 odst. 3 zákoníku práce za žáka firma (obdobně jako za své zaměstnance). Hlavní odpovědnost za zdraví žáků v prostorech školy nebo na pracovištích kryje pojistka školy. Zpravidla bývá pojištěn také majetek školy, to se ovšem nemusí vztahovat na majetek zaměstnavatele a případná škoda způsobená žákem by zůstala nepokrytá. Proto je důležité, aby písemná dohoda mezi školou a sociálním partnerem obsahovala i podmínky krytí při pojistné události.⁴⁶

Pracovní, zdravotní a bezpečnostní podmínky

Pro vzájemnou spolupráci jsou pracovně právní vztahy školy a firmy určující. Před zahájením spolupráce je nutné dojednat právní a organizační záležitosti, tak, aby praktické vyučování během školního roku vyhovovalo potřebám provozu firmy. Je nutné domluvit, kdo zajistí pomůcky a nástroje, školení BOZP, kde bude praktická výuka probíhat, jak se budou žáci stravovat, kdo povede evidenci žáků a další administrativu s tím spojenou apod.⁴⁷

Podmínky pro přijímání žáků

Odborné vzdělávání v ČR je založené na spolupráci školy a zaměstnavatelů (firem) a jeho řízení primárně spadá do působnosti MŠMT. Za kvalitu teoretického i praktického vyučování zodpovídá škola a je pouze na řediteli, které zaměstnavatele si ke spolupráci zvolí. Od zaměstnavatelů není požadována spoluzodpovědnost za odborné vzdělávání. Je povinností školy, podle novely školského zákona § 57 (s účinností od září 2017) „vyvinout

⁴⁵ Odměna žákům, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/5-odmena-zakum>

⁴⁶ Právní ochrana, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/6-pravni-ochrana>

⁴⁷ Pracovní, zdravotní a bezpečnostní podmínky, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/7-pracovni-zdravotni-a-bezpecnosti-podminky>

*úsilí spolupracovat se zaměstnavateli při vytváření předpokladů pro výkon povolání nebo pracovní činnosti, je-li to s ohledem na obor vzdělání vhodné a možné“.*⁴⁸

Zapojení partnerů

Sociálními partnery jsou zaměstnavatelé, hospodářské komory, úřady práce, profesní sdružení a asociace, cechy, jiné střední školy, instituce veřejné samosprávy a v neposlední řadě rodiče. Pro každou školu jsou sociální partneři velmi důležití a vzájemná spolupráce musí být založená na důvěře a otevřené komunikaci. Partnerství by mělo být nedílnou součástí strategie školy, s důrazem na kvalitu, pravidelnost a intenzitu spolupráce. Škola by při tvorbě ŠVP měla brát na zřetel požadavky partnerů a přizpůsobit se požadavkům trhu práce.⁴⁹

Daňové a jiné zvýhodnění zaměstnavatelů

Zaměstnavatelé, na jejichž pracovišti žáci SŠ a VOŠ vykonávají praktickou přípravu (odborný výcvik nebo odbornou praxi) mohou využívat daňová zvýhodnění.

- odpočet pořízení majetku, který budou žáci využívat v rozsahu 50 a 110% vstupní ceny (§ 34f-g zákona o daních z příjmů)
- odpočet vynaložených výdajů na žáka ve výši 200,- Kč za žákohodinu (§ 34h zákona o daních z příjmů)
- možnost uplatnit jako daňově uznatelný náklad motivační příspěvky pro žáky do výše 5000,- Kč měsíčně (§ 24 odst. 2 písm. zákona o daních z příjmů)

Tuto kompenzaci lze uplatnit jen v případě:

- má-li podnik za dané období zdanitelný příjem
- odpočet žákohodin lze uplatnit jen za skutečně odchozené hodiny, které se mohou doložit na základě docházky (deník odborného výcviku, třídní kniha)⁵⁰

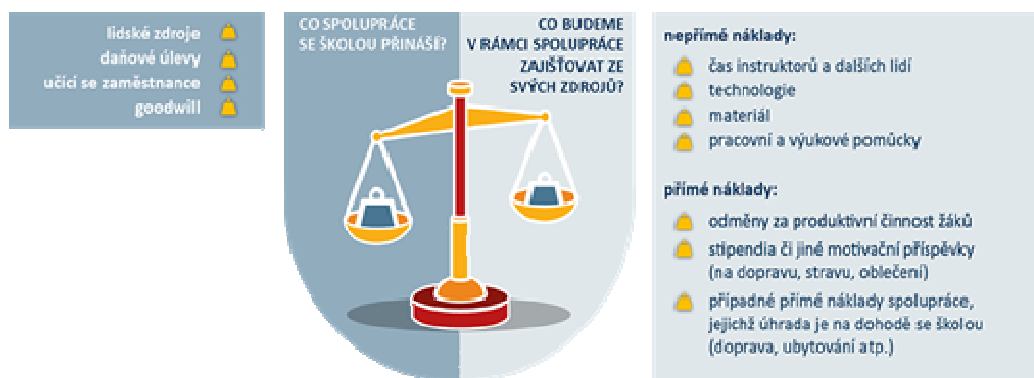
⁴⁸ Přijímání žáků na praxi, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/8-prijimani-zaku-na-praxi>

⁴⁹ Zapojení partnerů, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/9-zapojeni-partneru>

⁵⁰ Daňové a jiné zvýhodnění zaměstnavatelů, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/10-danove-a-jine-zvyhodneni-zamestnavatelu>

Na následujícím obrázku (Obrázek 1) jsou přehledně znázorněny faktory, které ovlivňují zaměstnavatele při rozhodování o spolupráci se školou.

Obrázek 1 Faktory ovlivňující rozhodování zaměstnavatele ⁵¹

Jak firmy přilákají školy a žáky

Při náboru žáků ke studiu je žádoucí, aby školy a firmy úzce a dlouhodobě spolupracovali. Součástí by mělo být připravení strategického plánu spolupráce, který reaguje na potřeby vzdělávání a současně na trh práce. Nedílnou součástí je vytvoření strategie náboru žáků, se zapojením základních škol a sociálních partnerů, kteří mohou ovlivnit rozhodování žáků při výběru budoucího studia a povolání. Významným prvkem může být vytvoření motivačního a stipendijního programu, kde žáci a jejich zákonní zástupci získají ucelené informace týkající se studia včetně průběhu praktického vyučování, způsobu odměňování a následné možnosti zaměstnání a uplatnění ve firmě. Mezi náborové aktivity patří např. dny otevřených dveří, kterých se zúčastní i zástupci firmy, propagační materiály, články, webové stránky školy a firmy, workshopy apod.⁵²

2.6.2 Personální zajištění spolupráce školy a sociálního partnera

Personální zajištění spolupráce školy a sociálními partnery je zajišťována pracovníky v následujících pozicích.

⁵¹ Daňové a jiné zvýhodnění zaměstnavatelů, Národní pedagogický institut České c2011-2021. [online]. [cit. 2020-12-10].

⁵² Jak firmy přilákají školy a žáky, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/13-jak-firmy-prilakaji-skoly-a-zaky>

Koordinátor spolupráce školy a zaměstnavatele

Tato pracovní pozice, která by zajišťovala spolupráci mezi školou a sociálním partnerem (zaměstnavatelem) není definována zákonem o pedagogických pracovnících, přesto se v mnoha školách jeví jako nezbytná. Tzv. pozice koordinátora školy a zaměstnavatele klade vyšší nároky na pracovníka po stránce organizační, plánovací, realizační a hodnotící a je zcela v kompetenci ředitele školy komu a jaké činnosti koordinátorovi svěří.

Koordinátor zodpovídá za nastavení smluvních podmínek mezi školou a firmou a za organizační zjištění praktického vyučování. Oslovuje vhodné firmy a navazuje s nimi kontakty. Koordinuje, sleduje a vyhodnocuje kvalitu spolupráce. Zastupuje školu při komunikaci se sociálním partnerem, kontroluje průběh praktického vyučování, proškolení žáků o BOZP, evidenci deníků odborného výcviku, dodržování RVP a ŠVP daného oboru, prověřuje získané kompetence žáků.⁵³

Firemní koordinátor spolupráce se školou (personalista)

Tuto pozici ve firmách zpravidla zajišťuje personalista, který úzce spolupracuje s koordinátorem školy. Firemní koordinátor zajišťuje kvalifikované instruktory na pracovišti, ve spolupráci se školou vyhotovuje Smlouvu o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování podle náležitostí vyhlášky o středním vzdělávání 13/2005 Sb.; §12, připravuje harmonogram činností na pracovišti, před nástupem žáků na pracoviště zajišťuje školitele BOZP a vede administrativu spojenou s praktickou výukou žáků.⁵⁴

Učitel odborného výcviku

Učitel odborného výcviku (dříve mistr OV) je pedagogickým pracovníkem a zaměstnancem školy. Působí ve střediscích praktického vyučování ve firmách, kde je větší počet žáků. Úzce spolupracuje s instruktory a zaměstnavatelem. Zajišťuje

⁵³ Praktický návod a kontrolní seznam kroků pro zaměstnavatele, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/prakticky-navod-a-kontrolni-seznam-kroku-pro->

⁵⁴ FRANKOVÁ, Michaela, Martina KAŇÁKOVÁ a Taťána VENCOVSKÁ, 2019. *Koordinátor: spolupráce školy a zaměstnavatelů*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-807481-238-5. s. 4-6.

kvalifikovanou výuku na pracovišti, vede evidenci deníků odborného výcviku, dodržuje ŠVP a tematické plány daného oboru, ve spolupráci s instruktorem hodnotí žáky apod.⁵⁵

Instruktor

Instruktor je zaměstnancem firmy, který vede žáky při odborném výcviku nebo odborné praxi na půdě zaměstnavatele a napomáhá škole naplňovat ŠVP. Podílí se na hodnocení žáků, spolupracuje s firemním koordinátorem a společně zajišťují vedení administrativy praktické výuky žáků. Instruktory se stávají zaměstnanci, kteří mají v oboru praxi a zkušenosti. Pedagogické vzdělání není podmínkou.⁵⁶

2.7 Kompetence

Pro žáky je velice důležité, aby byli schopni porozumět tomu, jak se mají učit, aby byli úspěšní a dokázali porozumět sami sobě jako učící se bytosti.⁵⁷

*Kompetence lze definovat jako pojem, „který se nyní uplatňuje v české i zahraniční pedagogice a kurikulárních dokumentech, snažící se postihnout, že cílem vzdělávání není jen osvojení poznatků a dovedností, ale i vytváření způsobilostí potřebných pro život nebo výkon povolání. Chápeme jím ohraničené struktury schopností a znalostí a s nimi související dovednosti, postoje a hodnotové orientace, které jsou předpokladem pro výkon žáka/absolventa ve vymezené činnosti (vyjadřují jeho způsobilost nebo schopnost něco dělat, jednat určitým způsobem). V RVP se kompetence formálně dělí na klíčové a odborné, ve skutečnosti však neexistují odděleně, prolínají se“.*⁵⁸

Klíčové kompetence

Mezi klíčové kompetence jsou řazeny vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty, důležité pro osobní rozvoj žáka, jeho zapojení do společnosti a pracovní uplatnění. Detailněji jsou jednotlivé okruhy zpracovány v příloze (viz Příloha 1). Tyto kompetence nejsou vázány na konkrétní vyučovací předměty, jsou univerzální a použitelné v různých situacích. Žáci je

⁵⁵ FRANKOVÁ, Michaela et al., 2019. s. 4-6.

⁵⁶ Tamtéž, s. 4-6.

⁵⁷ KASÍKOVÁ, Hana, 2005. *Učíme (se) spolupráci spoluprací*. Kladno: AISIS. ISBN 80-239-4668-4. s. 23.

⁵⁸ *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 65 – 51 – H/01 Kuchař - číšník*. s. 5.

rozvíjejí prostřednictvím všeobecného i odborného vzdělávání, při teoretickém i praktickém vyučování a prostřednictvím dalších aktivit.⁵⁹

2.8 Trh práce

*„Trh práce je pojem, který označuje pomyslný prostor, kde dochází ke střetu nabídky pracovních sil, tedy lidí, jejich schopností, předpokladů, dovedností a kvalifikace a poptávky ze strany zaměstnavatelů“.*⁶⁰

V České republice má trh práce výrazně regionální charakter, to má dopad i na uplatnitelnost absolventů škol daných regionů. Regionální vzdělávání by mělo přizpůsobit studijní nabídku tak, aby bylo v souladu s koncepcí regionálního rozvoje kraje a tím by přispívalo ke sladění nabídky a poptávky po pracovní síle.⁶¹

Téměř všechny školy sledují informace o trhu práce a následné uplatnění jejich absolventů. Zajímají se o názor zaměstnavatelů, kteří se nejčastěji zaměřují na vymezení profilu absolventa, jeho kompetencí a celkového pojetí vzdělávání daného oboru a jeho uplatnění na trhu práce.⁶² Problémem systému vzdělávání jsou požadavky na trhu práce, na které nelze tak rychle reagovat, jelikož změny ve vzdělávání mají několikaletý horizont a musí se na ně pohlížet v širších souvislostech.⁶³

⁵⁹ *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 65 – 51 – H/01 Kuchař - číšník.* s. 4.

⁶⁰ Trh práce (Labour Market): ManagementMania.com, c2011-2016. *ManagementMania.com* [online]. c2011-2016 [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/trh-prace-labour-market>

⁶¹ Vzdělávání a trh práce v krajích ČR, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/vzdelavani-a-trh-prace-v-krajich-cr-1>

⁶² VLK, Aleš, 2013. s. 28.

⁶³ Duální systém vzdělávání – budoucnost školství v Karlovarském kraji? *Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje* [online]. 19.10.2018 [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: www.khkkk.cz/news/dualni-system-vzdelavani-budoucnost-skolstvi-karlovarskem-kraji/

3 Praktická část

V této kapitole je pozornost soustředěna na konkrétní sledovaný subjekt, kterým je Střední škola stravování a služeb Karlovy Vary.

3.1 Charakteristika trhu práce a zaměstnanosti v Karlovarském kraji

Karlovarský region tvoří tři okresy: karlovarský, chebský a sokolovský (viz Obrázek 2). Nachází se na západě a je nejmenším regionem České republiky. Díky výskytu přírodních zdrojů v podobě léčivých pramenů a přírodních minerálních vod je tento region proslulý především lázeňstvím (Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně a Jáchymov) a cestovním ruchem. Mezi další přírodní zdroje patří hnědé uhlí a keramický jíl. Od těchto zdrojů se odvíjí i hospodářská odvětví v Karlovarském kraji. Patří mezi ně již zmíněné lázeňství a cestovní ruch, energetika (těžba uhlí), strojírenství (automotive), keramický a sklářský průmysl a potravinářství.⁶⁴

Obrázek 2 Jednotlivé okresy Karlovarského kraje⁶⁵

Zatím co v roce 2013 připadalo na 1 volné pracovní místo 15 uchazečů (důvodem byla celosvětová hospodářská krize).⁶⁶ V roce 2019 to díky příznivé ekonomické situaci 0,8 uchazeče.⁶⁷

⁶⁴ HROMÍŘ, Vlastimil, Věra DIMOVÁ, Stanislav KŘÍŽ, Václav PAVELEK a Petra HOLEČKOVÁ, 2021. *Regionální řešerše: Karlovarský kraj*. Svaz průmyslu a dopravy České republiky. Dostupné také z: <https://www.spcr.cz/files/cz/sektorovedohody/karlovarsky.pdf>, s. 4

⁶⁵ Regionální katalog firem, 2021. *Evropská databanka* [online]. [cit. 2021-5-5]. Dostupné z: <https://www.edb.cz/Regiony.aspx?CZ&kraj=KVR&Popis=Karlovarsky-kraj>

⁶⁶ HROMÍŘ, Vlastimil et al., 2021. s. 8.

⁶⁷ *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2019 a strategii APZ pro rok 2020*, 2020. Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Karlových Varech. Dostupné také z: https://www.uradprace.cz/documents/37855/920318/Rocni_VYK_2019.pdf/5e97dc19-456a-3e08-d2da-c5db9f9fe700. s. 12.

V Karlovarském kraji byla během roku 2019 volná pracovní místa a poptávka po zaměstnancích prakticky ve všech oborech. Největší zájem byl po pracovnících v gastronomii a hotelnictví (kuchaři, číšníci, servírky, recepční, fyzioterapeuti apod.), řidičích, montážních dělnících, zdravotních sestřích, lékařích atd.⁶⁸ Problém není v nedostatku vyučených absolventů (pracovníků) např. v oborech služeb jich dostatek je, ale zaměstnavatelé poukazují na absenci praxe v daném oboru. Zde se nabízí řešení – v rámci vzdělávání vykonávat odborné praxe přímo u zaměstnavatelů.⁶⁹

Mezi faktory, které negativně ovlivňují nezaměstnanost v kraji, patří profesní nesoulad, nízká vzdělanost, odchod vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, ztráta základních pracovních návyků atd. Důležitým faktorem je i nejnižší mzdová úroveň v rámci celé České republiky.⁷⁰

Naopak mezi příznivé faktory patří dlouholetá tradice lázeňství a hotelnictví, výroba skla a porcelánu, energetika apod. Velký význam má spolupráce středních škol a významných zaměstnavatelů, jejichž absolventi se mohou stát potencionálními zaměstnanci firmy. V neposlední řadě je trh práce ovlivněn výhodnou polohou kraje, který sousedí se Spolkovou republikou Německo. Paradoxně tato výhodná poloha ovlivňuje trh práce i negativně. Lepší platové podmínky lákají zkušené zaměstnance, kteří odcházejí do SRN pracovat.⁷¹

Záměrem Karlovarského kraje je harmonizace oborů středního odborného vzdělávání a jejich efektivní provázání s trhem práce. Kraj se jako zřizovatel zaměřil na spolupráci středních odborných škol a zaměstnavatelů s cílem přípravy žáků v reálném pracovním prostředí a možností dalších aktivit v oblasti zavádění prvků duálního vzdělávání. Mapování situace ukázalo, že řada škol v kraji již tyto prvky uplatňuje.⁷²

⁶⁸ *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2019 a strategie APZ pro rok 2020*, 2020. s. 14.

⁶⁹ HROMÍŘ, Vlastimil et al., 2021. s. 11.

⁷⁰ *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2019 a strategie APZ pro rok 2020*, 2020. s. 20.

⁷¹ Tamtéž, s. 22.

⁷² *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Karlovarského kraje 2020-2024: Usnesení Zastupitelstva Karlovarského kraje č. ZK 137/06/20*. 15. 6. 2020. Zastupitelstvo Karlovarského kraje. Dostupné také z: http://www.kvkskoly.cz/manazer/dokumenty/Documents/DZ_KK_2020_2024.pdf, s. 13 – 14.

3.2 Obecná charakteristika školy

Střední škola stravování a služeb Karlovy Vary je příspěvkovou organizací se sídlem Ondřejská 1122/56. Vizi školy lze charakterizovat následujícím způsobem: „*Chceme být školou řadící se mezi nejlepší vzdělávací subjekty v oboru gastronomie usilující o zkvalitňování výchovně vzdělávacího procesu, s pestrou nabídkou odborných aktivit, školou, která rozvíjí vztahy se sociálními partnery, připravuje žáky pro úspěšné uplatnění na trhu práce a v reálném životě a školou pozitivně působící na žáky, zaměstnance i veřejnost*“.⁷³

Škola má více než stoletou tradici, bohaté zkušenosti a kvalitní zázemí v oboru gastronomie. Koncepce školy vychází z podmínek determinovaných demografickým a ekonomickým stavem a vývojem v České republice a v Karlovarském kraji a současným legislativním rámcem.

Škola nabízí čtyřletý obor gastronomie a hotelnictví ukončený maturitní zkouškou, tříleté obory kuchař, číšník, cukrář, nástavbové studium a populární obor kadeřník. Přehled jednotlivých oborů je dále rozpracován v Tabulce 1. V sídle školy probíhá teoretická výuka. Budova je nově zrekonstruovaná, vybavená odbornými učebnami a didaktickou technikou (viz Příloha 2).⁷⁴

Velký důraz je kladen na praktické vyučování, které probíhá pod vedením učitelek odborného výcviku nebo instruktorů odborného výcviku, ve významných a renomovaných hotelových společnostech a restauracích. Žáci se od prvního ročníku pohybují v reálném prostředí oboru, který studují a získávají tak nadstandartní vědomosti a dovednosti.

V odborných učebnách školy probíhá řada odborných seminářů a gastronomických kurzů, které jsou vedeny uznávanými odborníky. Žáci se pravidelně účastní různých odborných soutěží, mohou využít zahraničních stáží, které probíhají v Německu. Škola úzce spolupracuje s vedením města Karlovy Vary, kde se žáci zapojují do pořádání mnoha akcí města a kraje.

⁷³ Střední škola stravování a služeb: Karlovy Vary. *Střední škola stravování a služeb: Karlovy Vary* [online]. [cit. 2020-10-5]. Dostupné z: <https://www.ssstravovani.cz/>

⁷⁴ *O škole: Střední škola stravování a služeb* [online]. c2021 [cit. 2020-10-5]. Dostupné z: <https://www.ssstravovani.cz/o-skole/>

Tabulka 1 Přehled vyučovaných oborů na SŠSS Karlovy Vary⁷⁵

Typ oboru	Kód oboru	Školní rok 2019/20
Čtyřletý obor ukončený maturitní zkouškou	65-41-L/01 • Gastronomie a hotelnictví	74
Tříleté učební obory s výučním listem	65-51-H/01 Kuchař-číšník se zaměřením Kuchař, kuchařka	290
	65-51-H/01 Kuchař-číšník se zaměřením Číšník, servírka	
	65-51-H/01 Kuchař-číšník se zaměřením Barman, barista	
	29-54-H/01 Cukrář	37
	69-51-H/01 Kadeřník	39
	65-51-E/01 Stravovací a ubytovací služby	53
Nástavbové studium s maturitní zkouškou	65-41-L/51 Gastronomie	13

Škola každoročně pořádá prestižní gastronomickou soutěž pro žáky středních škol „Lázeňský pohárek“, je členem Asociace hotelů a restaurací ČR, Asociace kuchařů a cukrářů ČR a nositelem zlatého řádu Magdaleny Dobromily Rettigové, který je uznávaným gastronomickým vyznamenáním (viz Příloha 2).

Mezi další významné aktivity školy patří obecně prospěšné činnosti, na kterých se pod vedením pedagogů podílí sami žáci. Patří mezi ně dobrovolné darování krve, charitativní bazar a sbírka pro nadaci Člověk v tísni, lidem bez domova žáci věnují nocleh se sprchou a snídaní, aktivně se zapojují do organizace projektu Květinový den proti rakovině, Světluška, Chceme čisté město apod.⁷⁶

3.2.1 Odborné kompetence (65-51-H/01 Kuchař-číšník)

Vyjadřují profesní profil absolventa a vztahují se k pracovním činnostem. Tvoří je odborné vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty potřebné pro dané nebo příbuzné povolání. Jsou pilířem odborné přípravy. Jde o souhrn teoretické a praktické přípravy daného oboru. Přehled odborných kompetencí pro obor 65-51-H/01 Kuchař-číšník je přehledně zpracován v následující tabulce (Tabulka 2).

⁷⁵ Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2019/2020, c2021. Střední škola stravování a služeb Karlovy Vary, příspěvková organizace. Dostupné také z: <https://www.ssstravovani.cz/documents/vz1920.pdf>, s. 3.

⁷⁶ Tamtéž, s. 20.

Tabulka 2 Odborné kompetence pro obor 65-51-H/01 Kuchař-číšník⁷⁷

<p>Dbá na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci</p>	<p>Usiluje o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb</p>
<ul style="list-style-type: none"> • dodržuje bezpečnost práce a chápat ji jako součást péče o své zdraví, zdraví spolupracovníků a dalších osob • má znalosti základních právních předpisů BOZP a požární prevence • osvojil si návyky pro bezpečné a zdravé neohrožující činnosti, odstranění závad a možných rizik • pečuje o zdraví – má znalost systému (úraz nebo poškození zdraví při výkonu povolání) • vědomosti a znalosti v poskytnutí první pomoci 	<ul style="list-style-type: none"> • má kvalitu jako nástroj konkurenceschopnosti a dobré jméno organizace • dodržuje normy a předpisů stanovených organizací • dbá na kvalitu výrobků nebo služeb
<p>Jedná ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje</p>	<p>Uplatňuje moderní poznatky o výživě, potravinách a nápojích</p>
<ul style="list-style-type: none"> • zná význam, účel, užitečnost a finanční ohodnocení vykonávané práce • plánuje a posuzuje určité činnosti (náklady, výnosy a zisk) a jejich vliv na životní prostředí • hospodaří s finančními prostředky • ekonomicky nakládá se surovinami, energiemi, vodou apod. s ohledem na životní prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> • má znalost o výživě, nových trendech a alternativních způsobech stravování, dodržuje zásady racionální výživy • rozlišuje potraviny podle druhu a složení • využívá potraviny a nápoje k technologickým úpravám • správně skladuje potraviny a nápoje • podle gastronomických pravidel sestaví menu, jídelní a nápojové lístky
<p>Ovládá technologii přípravy pokrmů včetně hygienických zásad</p>	<p>Ovládá techniku odbytu</p>
<ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje zásady hygieny a systém HACCP • ovládá technologické postupy přípravy pokrmů • kontroluje kvalitu a správně uchovává pokrmy • používá a udržuje technická a technologická zařízení 	<ul style="list-style-type: none"> • ovládá techniku a druhy odbytu • podle charakteru volí vhodné způsoby a systémy obsluhy, používá vhodný inventář • společensky a profesionálně jedná ve styku s hosty, partnery a spolupracovníky • dbá na estetiku pracovního prostředí
<p>Vykonává obchodně-provozní aktivity</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • sjednává odbyt výrobků, zboží a služeb • kontroluje suroviny a jejich gramáž • senzoricky posoudí nezávadnost a kvalitu surovin • kalkuluje ceny výrobků a služeb • zná ekonomicko-právní zabezpečení provozu společného stravování • podle různých kritérií umí sestavit nabídkové listy výrobků a služeb • k prezentaci provozovny, nabídce služeb a výrobků využívá marketingové nástroje a prostředky podpory prodeje • vyhotoví podnikové a obchodní písemnosti 	

⁷⁷ *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 65 – 51 – H/01 Kuchař - číšník. s. 11-14.*

3.3 Sociální partneři školy

Škola spolupracuje s řadou významných zaměstnavatelů v podobě hotelových a obchodních společností v oblasti rozvoje lidských zdrojů, což zajišťuje vyučování žáků v reálném prostředí a následné zaměstnání absolventů nebo jejich uplatnění na trhu práce. Vzhledem k mezinárodní klientele, která navštěvuje Karlovy Vary, jsou kladeny vysoké nároky na jazykové znalosti žáků. Se všemi 25 partnery je rozvinuta dlouholetá spolupráce. Na všech pracovištích probíhá výuka ve shodě s tematickým plánem a školním vzdělávacím programem. U žáků se rozvíjí odborná dovednost, manuální zručnost, svědomitý, kvalitní a zodpovědný přístup k pracovním činnostem. Velký důraz je kladen na kultivovaný projev a chování k zákazníkům, spolužákům a kolegům nejen na pracovišti, ale i chování a vystupování na veřejnosti. Žáci jsou vedeni k ekologickému a šetrnému přístupu k přírodě (např. nakládání se surovinami, třídění odpadu, hospodaření s energiemi apod.).

Nejvýznamnější partneři školy:

Grandhotel Pupp, a.s. (SPV o.p.s.)

Tento světově uznávaný 5* hotel s vyhlášenou gastronomií a službami patří k jednomu z nejvýznamnějších partnerů školy. SPV GH Pupp má více než šedesátiletou tradici a patří k významným vzdělávacím centřům v oboru gastronomie a hotelnictví. Materiální a odborné zajištění je na vysoké úrovni. Žáci jsou pod vedením učitelek odborného výcviku SPV o.p.s. a instruktorů. V hotelu má praktickou výuku 100 žáků školy, oboru kuchař, číšník, barman, barista, cukrář, gastronom.⁷⁸

Imperial Karlovy Vary, a.s.

Hotelová společnost Imperial group provozuje tři hotely zaměřené na komplexní lázeňské a wellness služby. Ve všech hotelech této společnosti se nachází řada odbytových a výrobních středisek, kde žáci vykonávají odbornou praxi pod vedením učitelek odborného výcviku SŠ stravování a služeb Karlovy Vary.⁷⁹

⁷⁸ *Grandhotel Pupp* [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.pupp.cz/>

⁷⁹ *Hotel Imperial: Tradice od roku 1912* [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.spa-hotel-imperial.cz/>

Grandhotel Ambassador Národní dům

Nově zrekonstruovaný hotel 4* Superior s dlouholetou tradicí, který se nachází v centru města a je nedílnou součástí společensko-kulturního dění ve městě. Žákům zde odbornou praxi vedou učitelky odborného výcviku SŠ stravování a služeb Karlovy Vary.⁸⁰

Eden Group, a.s. hotel Carlsbad Plaza

Zrekonstruovaný 5* hotel s označením Superior je zaměřený především na lázeňské a wellness pobyty. Žáci se seznámí s regionální i mezinárodní kuchyní. Hotel byl součástí mezinárodní společnosti The Leading Hotels of the World. Je zde kladen důraz na standardy kvality služeb a individuálního přístupu ke klientům. Žáci se vzdělávají pod vedením učitelek odborného výcviku SŠ stravování a služeb Karlovy Vary.⁸¹

Restaurace La Hospoda

Restaurace je společným projektem školy, soukromého vlastníka a zřizovatele (Karlovarský kraj). Jedná se o zážitkovou restauraci, která na přípravu pokrmů využívá čerstvé regionální potraviny. Žáci pracují pod vedením učitelek odborného výcviku SŠ stravování a služeb Karlovy Vary.⁸²

Ostatní sociální partneři gastronomických oborů

Škola spolupracuje s dalšími 20 sociálními partnery, kde se celkem vzdělává 63 žáků oborů kuchař a číšník. Žáci jsou zde pod vedením instruktorů s pravidelným dohledem vedoucí učitelky odborného výcviku.⁸³

3.4 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo vedeno anonymně. Osloveno bylo 25 sociálních partnerů školy, z nichž odpovědělo 22 z nich. Dotazník (viz Příloha 3) byl vzhledem k aktuální situaci v kontextu pandemie Covid 19 distribuován elektronickým způsobem prostřednictvím internetu. Otázky byly kladeny jak na spokojenost spolupráce se školou, tak na spokojenost s žáky, kteří ve firmách vykonávají praktickou výuku.

⁸⁰ *Grandhotel Ambassador Národní Dům: Karlovy Vary I* [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.grandhotel-ambassador.cz/cs/>

⁸¹ *Carlsbad Plaza Medical Spa & Wellness Hotel: Oficiální stránky* [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.carlsbad-plaza.com/cz/>

⁸² *Restaurace La Hospoda Karlovy Vary* [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.lahospoda.cz/>

⁸³ *Partneři praktické výuky: Střední škola stravování a služeb. Střední škola stravování a služeb: Karlovy Vary* [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.ssstravovani.cz/partneri-prakticke-vyuky/>

V této kapitole jsou chronologicky vyhodnoceny a komentovány zjištěné výsledky.

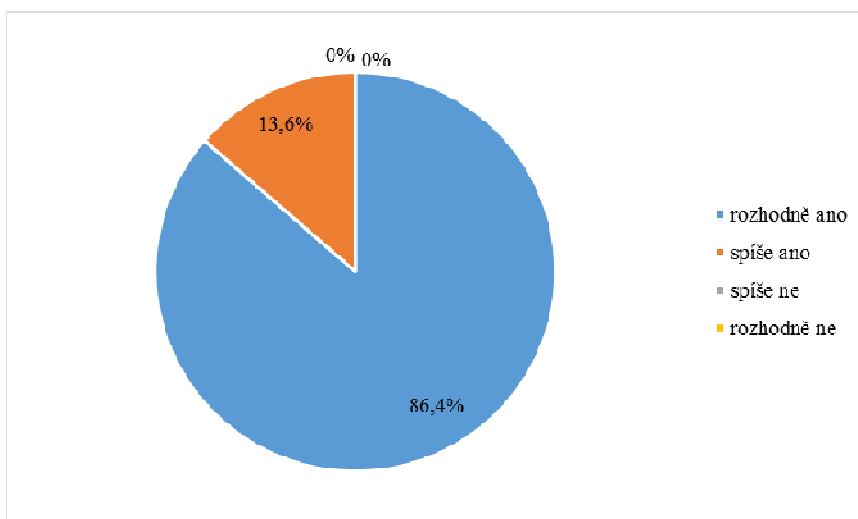
Otázka č. 1 Vnímáte spolupráci se školou jako přínosnou a důležitou?

Tabulka 3 Hodnocení spolupráce se školou

	Absolutně	Relativně
Rozhodně ano	19	86,4 %
Spíše ano	3	13,6 %
Spíše ne	0	0,0 %
Rozhodně ne	0	0,0 %
Celkem	22	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Graf 1 Hodnocení spolupráce se školou

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Výsledky ukazují, že všichni sociální partneři vnímají spolupráci se školou jako přínosnou a důležitou. Rozhodně ano odpovědělo 86,4 % (19) respondentů, spíše ano odpovědělo 13,6 % (3) sociálních partnerů. Odpovědi „spíše ne“ a „ne“ nezvolila ani jedna z odpovídajících firem. Z uvedeného vyplývá, že si firmy uvědomují přínos, jaký pro ně spolupráce se školou má a jak důležitá je pro žáky praktická příprava v reálném prostředí firmy.

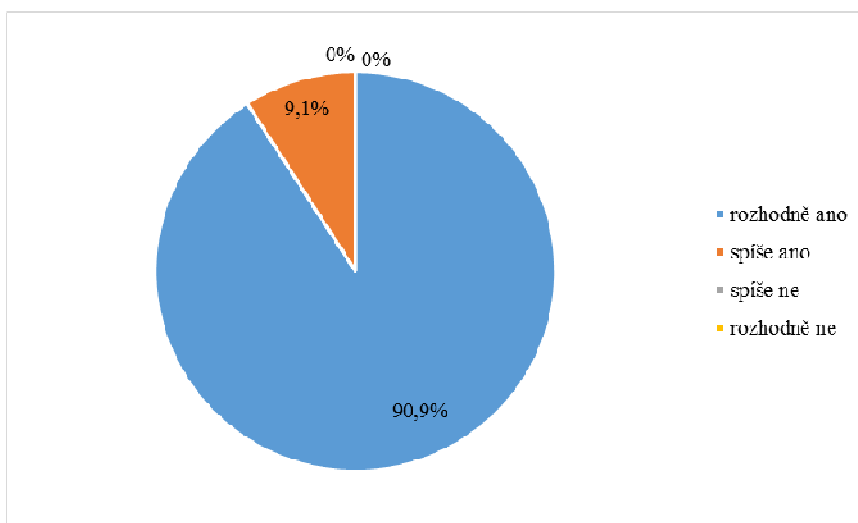
Otázka č. 2 Jste spokojeni s komunikací a spoluprací se školou?

Tabulka 4 Spokojenost s komunikací a spoluprací se školou

	Absolutně	Relativně
Rozhodně ano	20	90,9 %
Spíše ano	2	9,1 %
Spíše ne	0	0,0 %
Rozhodně ne	0	0,0 %
Celkem	22	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Graf 2 Spokojenost s komunikací a spoluprací se školou

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

V oblasti komunikace a spolupráce se školou vyslovili sociální partneři v rámci dotazníkového šetření spokojenost. Odpověď „rozhodně ano“ zvolilo 90,9 % (20) a „spíše ano“ 9,1 % (2). Žádná z oslovených organizací nevyjádřila negativní postoj.

Otázka č. 3 Je z Vašeho pohledu důležitá odborná příprava žáků v reálném prostředí?

Tabulka 5 Hodnocení důležitosti přípravy žáků v reálném prostředí

	Absolutně	Relativně
Rozhodně ano	22	100,0 %
Spíše ano	0	0,0 %
Spíše ne	0	0,0 %
Rozhodně ne	0	0,0 %
Celkem	22	100,0 %

Zdroj: vlastní šetření, 2020

V otázce odborné přípravy žáků v reálném prostředí všichni zaměstnavatelé 100 % (22) shodně odpověděli „rozhodně ano“. Z toho vyplývá, že si všichni oslovení respondenti uvědomují důležitost odborné přípravy žáků na reálném pracovišti.

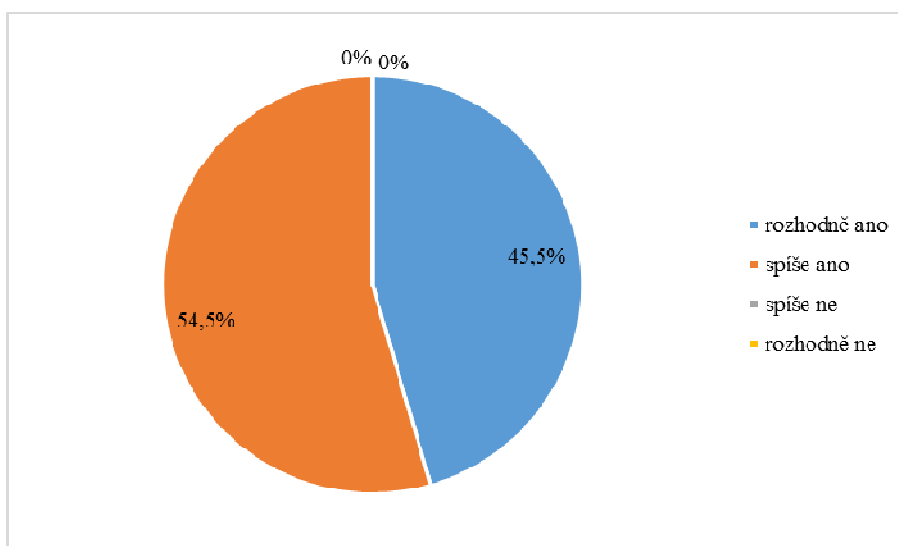
Otázka č. 4 Jste se žáky spokojeni po pracovní stránce?

Tabulka 6 Hodnocení pracovní aktivity žáků

	Absolutně	Relativně
Rozhodně ano	10	45,5 %
Spíše ano	12	54,5 %
Spíše ne	0	0,0 %
Rozhodně ne	0	0,0 %
Celkem	22	100,0 %

Zdroj: vlastní šetření, 2020

Graf 3 Hodnocení pracovní aktivity žáků

Zdroj: vlastní šetření, 2020

Hodnocení pracovní aktivity žáků ze strany sociálních partnerů je více než uspokojivé. Téměř polovina 45,5 % (10) respondentů uvedlo maximální spokojenost s kvalitou a nasazením žáků po pracovní stránce. Odpověď „spíše ano“ uvedlo 54,5 % (12) odpovídajících firem.

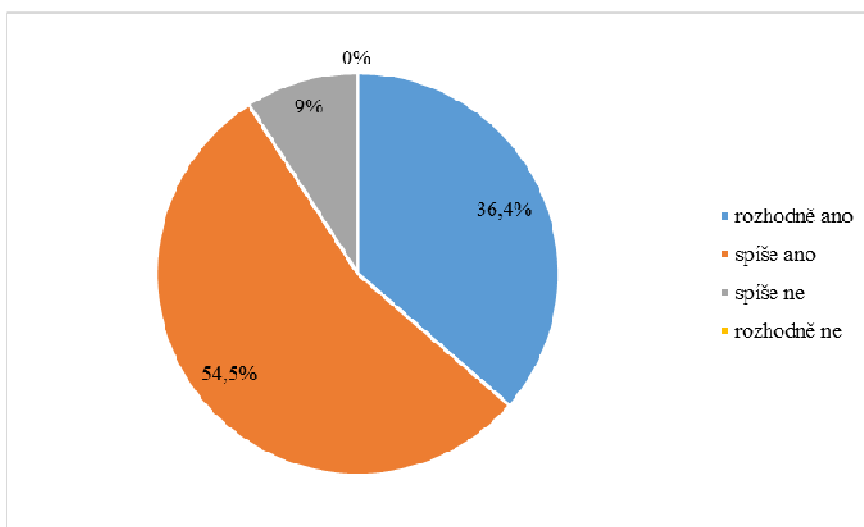
Otázka č. 5 Mají žáci o obor zájem?

Tabulka 7 Hodnocení zájmu o obor za strany žáků

	Absolutně	Relativně
Rozhodně ano	8	36,4 %
Spíše ano	12	54,5 %
Spíše ne	2	9,1 %
Rozhodně ne	0	0,0 %
Celkem	22	100,0 %

Zdroj: vlastní šetření, 2020

Graf 4 Hodnocení zájmu o obor ze strany žáků

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Výsledky ukazují, že většina žáků má o studovaný obor zájem. Výsledky rozhodně ano 8 (36,4 %), spíše ano 12 (54,5 %), spíše ne 2 (9,1 %), rozhodně ne 0 (0 %) respondentů, vypovídají o tom, že dovednosti a schopnosti žáků jsou na dobré úrovni a firmy jsou s výkonem na pracovišti spokojené.

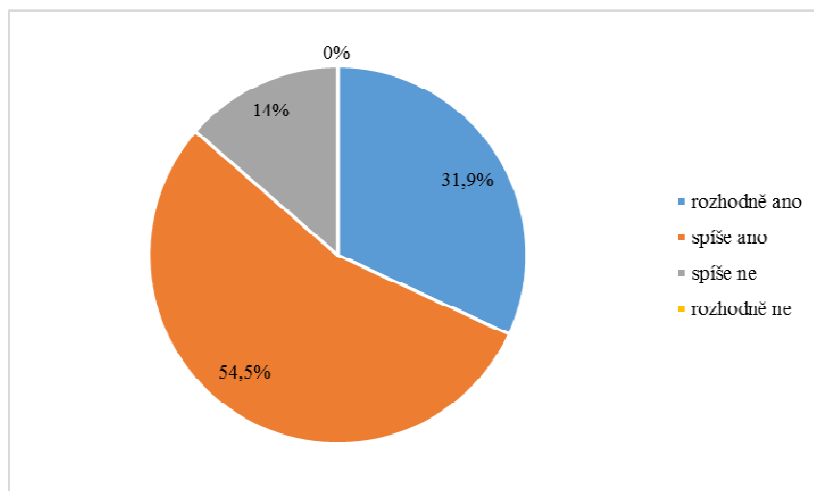
Otázka č. 6 Chodí žáci na Odborný výcvik připraveni po teoretické stránce?

Tabulka 8 Hodnocení připravenosti žáků po teoretické stránce

Odpověď	Absolutně	Relativně
Rozhodně ano	7	31,9 %
Spíše ano	12	54,5 %
Spíše ne	3	13,6 %
Rozhodně ne	0	0,0 %
Celkem	22	100,0 %

Zdroj: vlastní šetření, 2020

Graf 5 Hodnocení připravenosti žáků po teoretické stránce

Zdroj: vlastní šetření, 2020

Z této části výzkumu vyplývá, že připravenost žáků po teoretické stránce s výsledky rozhodně ano 31,9 % a spíše ano 54,5 % odpovídá představě firem. Určitou míru nespokojenosti s úrovní teoretické přípravy žáků vykázali 3 respondenti, celkem 13,6 %, kteří volili odpověď „spíše ne; žádný respondent nevolil odpověď „rozhodně ne“. Škola by měla zjistit důvody nespokojenosti (viz další otázka) a snažit se je, pokud jsou smysluplné, odstranit

Otázka č. 7 Jak byste oznámkovali žáky, kteří ve vaší firmě vykonávají odbornou praxi?

Z této části výzkumu vyplývá (viz Tabulka 9, Graf 6), že připravenost žáků po teoretické stránce s výsledky rozhodně ano 31,9 % a spíše ano 54,5 % odpovídá představě firem. Jen malé množství respondentů odpovědělo spíše ne 13,6 % a rozhodně ne 0 % a očekávalo by lepší teoretickou přípravu žáků.

Jako důvod k určité nespokojenosti respondentů se ukazuje nedostatečná pracovní aktivita žáků, jejich přístup k práci a samostatnost.

Nedostatečnou pracovní aktivitu žáků hodnotí „známkou“ 3 celkem 9 respondentů, tedy 40,9 % odpovídajících, tato odpověď je v dané položce odpovědí nejčtenější. Samostatnost žáků ohodnotilo „známkou“ 3 celkem 7 respondentů, tedy 31,7 % odpovídajících. V kategorii přístup k práci byli žáci hodnoceni známkou 3 celkem

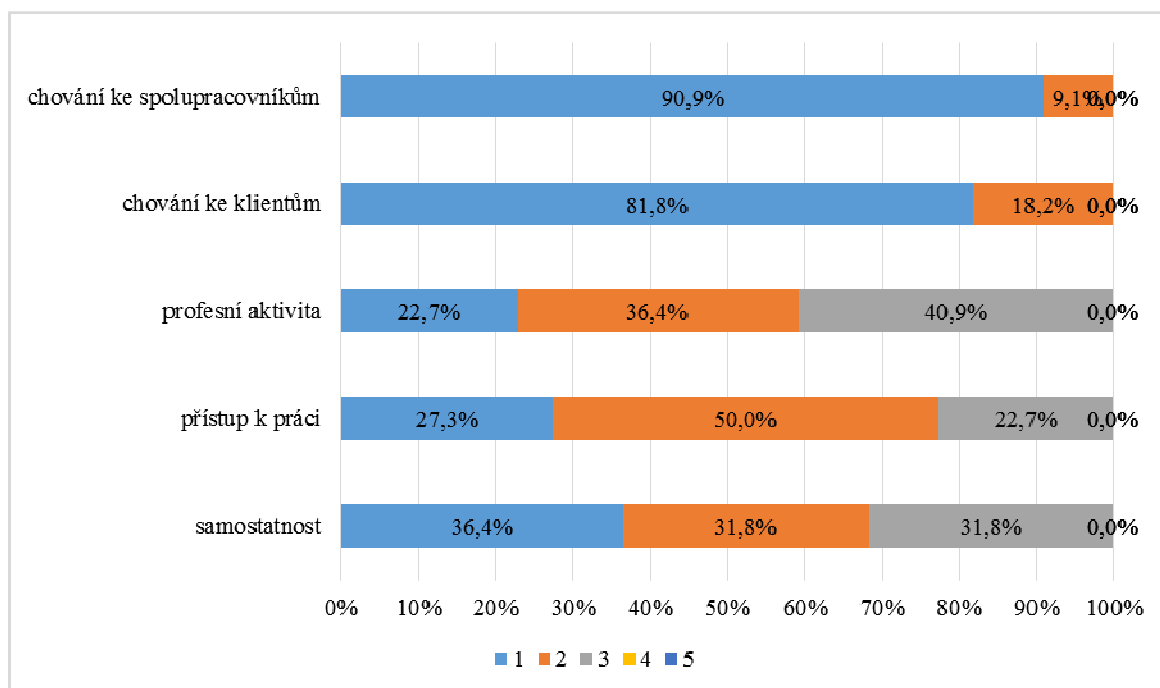
5 respondenty, 22,7 % odpovídajících. Jedná se převážně o určité postojové charakteristiky žáků, jejich utváření a ovlivňování není jednoduché, ovšem pro danou profesí se jedná o charakteristiky podstatné, proto je nutné, aby s nimi škola do budoucna pracovala a usilovala o změnu chování žáků.

Tabulka 9 Hodnocení žáků, kteří vykonávají odbornou praxi na škále 1-5

Otázka/škála	Absolutně	Relativně
Chování ke spolupracovníkům		
1	20	90,9 %
2	2	9,1 %
3	0	0 %
4	0	0 %
5	0	0 %
Chování ke klientům		
1	18	81,8 %
2	4	18,2 %
3	0	0 %
4	0	0 %
5	0	0 %
Profesní aktivita		
1	5	22,7 %
2	8	36,4 %
3	9	40,9 %
4	0	0 %
5	0	0 %
Přístup k práci		
1	6	27,3 %
2	11	50,0 %
3	5	22,7 %
4	0	0 %
5	0	0 %
Samostatnost		
1	8	36,4 %
2	7	31,8 %
3	7	31,8 %
4	0	0 %
5	0	0 %

Zdroj: vlastní šetření, 2020

Graf 6 Hodnocení žáků, kteří vykonávají odbornou praxi na škále 1-5

Zdroj: vlastní šetření, 2020

Otázka č. 8 **Chtěli byste ještě něco sdělit nebo doplnit?** (nepovinná otázka)

K této otázce se vyjádřilo 9 respondentů. Nejčastěji se firmy vyjadřovaly k absenci a docházce na pracovišti (4 oslovených). S žáky se na pracovišti počítá jako s pracovní silou a v případě, že žáci nepřijdou na praxi, je jejich absence problém v rámci zajištění provozu střediska. Dále se partneři vyjádřili k jazykové bariéře žáků (3 oslovení).

Sedm respondentů uvedlo, že si mezi žáky vybírají své potenciální zaměstnance, kteří budou znát prostředí a jejichž začlenění do plnohodnotného pracovního procesu bude velmi rychlé.

3.5 Návrhy a doporučení

Cílem mé bakalářské práce je charakterizovat duální systém vzdělávání, který je základním principem odborného vzdělávání. Spolupráce středních odborných škol se sociálními partnery je v odborném vzdělávání velmi důležitá pro profesní a odbornou přípravu absolventů těchto škol a jejich následného uplatnění na trhu práce.

Dotazníkové šetření bylo rozděleno na dvě části. V první části byly kladeny otázky na kvalitu a spokojenost spolupráce se školou. Tyto výsledky dopadly velmi dobře. Spolupráce se školou je dlouhodobá a všechny firmy jí hodnotily jako přínosnou a bezproblémovou. Všichni oslovení respondenti se shodli na důležitosti odborné přípravy žáků v reálném prostředí. Z tohoto výsledku lze usoudit, že jsou si firmy vědomé, jak důležitá je jejich spolupráce se školou při přípravě žáků na jejich budoucí povolání.

Druhá část byla zaměřena na spokojenost se žáky. V obecné rovině se dá říct, že ani zde nebyly výsledky šetření na špatné úrovni. Většina žáků byla hodnocena kladně a s jejich teoretickou přípravou jsou firmy spokojené. Větší problém byl zaznamenán v aktivitě a samostatnosti žáků. Jako příčina se jeví nízká jazyková vybavenost žáků. Dle mých aktuálních informací, které jsem obdržela od vedení školy, bude v novém ŠVP kladen větší důraz na konverzaci a používání odborné terminologie odbornou terminologii.

Všechny firmy, kde žáci odbornou praxi vykonávají, jsou hotely s mezinárodní klientelou, kde je nutná aspoň základní komunikace v cizím jazyce, se kterou mají žáci velký problém.

Z dotazníkového šetření vyplynula ze strany firem spokojenost jak se školou jako vzdělávací institucí, tak i s většinou žáků.

Mým osobním doporučením by bylo zvážení, zda se nezaměřit na pracovní oblečení žáků a ve firmách žáky odlišit od stálých zaměstnanců. Mnozí klienti nevidí rozdíl mezi žákem a zaměstnancem. Tím mohou vznikat zbytečná nedorozumění a u žáků strach z komunikace. Do pracovního oděvu nemůže škola jako instituce zasahovat, je tedy na zvážení firem, zda by se dal tento problém vyřešit.

Větší důraz by měl být kladen na absenci a dodržování docházky na pracoviště. Žáci by měli být více motivováni a měli by si uvědomovat nepříjemnosti, které tím vzniknou jejich kolegům. Toto doporučení není mířeno pouze na školu, ale také na firmy, kde žáci odbornou praxi vykonávají a v neposlední řadě na rodiče. V zájmu všech zúčastněných je, aby byli žáci vedeni k zodpovědnosti a svědomitosti.

Pro upřesnění výsledků jsem chtěla vést se zástupci firem řízený rozhovor, který se bohužel vzhledem k pandemické situaci nemohl uskutečnit.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku duálního vzdělávání odborného školství v České republice.

Cílem práce bylo zpracování souboru doporučení a návrhů zlepšení současného stavu SŠ stravování a služeb Karlovy Vary se sociálními partnery v oblasti odborného výcviku.

V teoretické části jsem se zaměřila na důležitost spolupráce a vzájemnou provázanost mezi školami, zaměstnavateli a sociálními partnery v oblasti středního odborného vzdělávání. Shrnula jsem přínosy a výhody, které tato spolupráce přináší školám a zaměstnavatelům. Je zde uveden seznam kritérií pro studijní a pracovní podmínky důležitými pro obě strany. Cílem této části práce bylo poukázat na důležitost duálního systému vzdělávání odborných škol, který by měl směřovat k získávání klíčových a odborných kompetencí žáků a naplnění profilu absolventa. Duální systém vzdělávání tak, jak ho známe z jiných Evropských zemí např. Německa a Rakouska v České republice zatím realizovat nelze, ale určité poznatky realizovatelné jsou a mnoho škol je využívá.

V praktické části jsem se zaměřila na konkrétní školu a spolupráci s jejími sociálními partnery. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že je tato spolupráce dlouhodobá a na velmi dobré úrovni.

Důležité je zjištění, že jsou si firmy vědomé své důležitosti v oblasti praktické přípravy žáků. Není to pouze o spolupráci se školou jako vzdělávací institucí, ale hlavně v oblasti praktické přípravy žáků jako potenciálních zaměstnanců.

Gastronomické odvětví se již řadu let potýká s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků. V posledních letech přibývá klientů, kteří jsou nároční a požadují služby na vysoké úrovni, proto považují za důležité, aby v tomto oboru vycházeli ze škol absolventi, kteří budou po pracovní stránce dobře připraveni a budou tak splňovat požadavky zaměstnavatelů. Aby byla tato vize naplněna, je spolupráce škol a firem nutná.

Seznam použitých informačních zdrojů

BARTÁK, František, Libor BERNÝ, Jaromír COUFALÍK, Hana ČIHÁKOVÁ, Zorka HUSOVÁ, Jana KRATOCHVÍLOVÁ, Helena MARINKOVÁ, Bohumil MUŽÍK, Pavol ONDREJKOVIČ, et al. *Partnerství škol a zaměstnavatelů: Situace v počátečním a dalším odborném vzdělávání v České republice očima škol*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. Dostupné také z: http://www.nuov.cz/uploads/PaK/Partnerstvi_skol_a_zamestnavatelu.pdf.

Carlsbad Plaza Medical Spa & Wellness Hotel: Oficiální stránky [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.carlsbad-plaza.com/cz/>

Cíle a strategie vzdělávání: Hospodářská komora ČR, c2017-2020. *Hospodářská komora ČR* [online]. [cit. 2021-3-5]. Dostupné z: <https://www.komora.cz/vzdelavani/>

ČERMÁKOVÁ, Barbora, Štěpán KMENT a Karel GARGULÁK, 2020. *Dopady uzavření škol kvůli pandemii koronaviru: logický model: Otevřený analytický vstup*. Praha: EDUin. Dostupné také z: https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2020/08/Dopady_uzavreni_skol_pandemie_koronaviru.pdf.

Daňové a jiné zvýhodnění zaměstnavatelů, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/10-danove-a-jine-zvyhodneni-zamestnavatelu>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Karlovarského kraje 2020-2024: Usnesení Zastupitelstva Karlovarského kraje č. ZK 137/06/20. 15. 6. 2020. Zastupitelstvo Karlovarského kraje. Dostupné také z: http://www.kvkskoly.cz/manazer/dokumenty/Documents/DZ_KK_2020_2024.pdf

Duální systém vzdělávání – budoucnost školství v Karlovarském kraji? *Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje* [online]. 19.10.2018 [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: www.khkkk.cz/news/dualni-system-vzdelavani-budoucnost-skolstvi-karlovarskem-kraji/

Duální systémy vzdělávání: Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-2-1]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/pospolu/dualni-systemy-vzdelavani>

FRANKOVÁ, Michaela, Martina KAŇÁKOVÁ a Taťána VENCOVSKÁ, 2019. *Koordinátor: spolupráce školy a zaměstnavatelů*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-807481-238-5.

Grandhotel Ambassador Národní Dům: Karlovy Vary I [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.grandhotel-ambassador.cz/cs/>

Grandhotel Pupp [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.pupp.cz/>

Hotel Imperial: Tradice od roku 1912 [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.spa-hotel-imperial.cz/>

HROMÍŘ, Vlastimil, Věra DIMOVÁ, Stanislav KŘÍŽ, Václav PAVELEK a Petra HOLEČKOVÁ, 2021. *Regionální rešerše: Karlovarský kraj*. Svaz průmyslu a dopravy České republiky. Dostupné také z: <https://www.spcr.cz/files/cz/sektorovedohody/karlovarsky.pdf>

Jak firmy přilákají školy a žáky, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/13-jak-firmy-prihlakaji-skoly-a-zaky>

JANDOUREK, Jan, 2007. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-269-0.

KASÍKOVÁ, Hana, 2005. *Učíme (se) spolupráci spoluprací*. Kladno: AISIS. ISBN 80-239-4668-4.

KOLÁŘ, Zdeněk a kol., 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3710-2.

KONOPÁSKOVÁ, Anna. Odborné vzdělávání v Německu. *Zpravodaj - odborné vzdělávání v zahraničí: příloha IV/2007* [online]. duben 2007, 1-8 [cit. 2021-5-20], Dostupné z: <http://www.nuv.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2007/Zp0710pIVa.pdf>

Nástroje a lidské zdroje pro zajištění kvality praktického vyučování SOŠ a SOU: PDF verze i Metodiky Nástroje a lidské zdroje pro zajištění kvality praktického vyučování SOŠ a SOU. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2019. Dostupné také z: <http://www.imetodika.cz/nastroje-lidske-zdroje.pdf>

O škole: Střední škola stravování a služeb [online]. c2021 [cit. 2021-10-5]. Dostupné z: <https://www.ssstravovani.cz/o-skole/>

Odborné vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli: IV. část verze pro decizní sféru vzdělávací politiky České republiky, 2020. Praha: Národní pedagogický institut ČR/IPs Podpora krajského akčního plánování, 34 s. Dostupné také z: http://www.nuv.cz/uploads/P_KAP/ke_stazeni/pojeti_decizni_sfera/AKTUALIZACE_2020/2020_spoluprace_skol_se_zametnavateli_IV_podrobne_pojeti_aktualizace.pdf

Odměna žákům, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/5-odmena-zakum>

Partneři praktické výuky: Střední škola stravování a služeb. *Střední škola stravování a služeb: Karlovy Vary* [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.ssstravovani.cz/partneri-prakticke-vyuky/>

PÍCL, Michal, Jan ČERNÝ a Karel GARGULÁK, 2015. *Duální systém odborného vzdělávání jako řešení potřeb trhu práce v ČR*. Praha: Odbor analýz a informací Úřadu vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-133-6.

Písemná dohoda, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/pisemna-dohoda>

Pracovní, zdravotní a bezpečnostní podmínky, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/7-pracovni-zdravotni-a-bezpecnosti-podminky>

Praktická příprava na pracovišti, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/4-prakticka-priprava-na-pracovisti>

Praktický návod a kontrolní seznam kroků pro zaměstnavatele, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/prakticky-navod-a-kontrolni-seznam-kroku-pro-zamestnavatele>

Právní ochrana, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/6-pravni-ochrana>

PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA, 2014. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4748-4.

Přijímání žáků na praxi, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/8-prijimani-zaku-na-praxi>

Příloha: Analýza systémů odborného vzdělávání v Evropě a ve světě. Dostupné také z: http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_priloha_FIN.pdf

Rámcové vzdělávací programy, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-01-21]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 65 – 51 – H/01 Kuchař - číšník. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 83 s. Dostupné také z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/08/65-51-H01_Kuchar-cisnik_2020_zari_rev.pdf

Regionální katalog firem, 2021. *Evropská databanka* [online]. [cit. 2021-5-5]. Dostupné z: <https://www.edb.cz/Regiony.aspx?=CZ&kraj=KVR&Popis=Karlovarsky-kraj>

Restaurace La Hospoda Karlovy Vary [online]. [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: <https://www.lahospoda.cz/>

RÝDL, Karel. Odborné vzdělávání v Rakousku. *Zpravodaj - odborné vzdělávání v zahraničí: příloha III/2006* [online]. březen 2006, 1-12 [cit. 2021-5-20]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2006/Zp0609pIIIa.pdf>

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, c 2013 – 2021. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. c 2013 – 2021. [cit. 2021-4-26]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

Střední odborné vzdělávání, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/stredni-odborne-skoly>

Střední škola stravování a služeb: Karlovy Vary. *Střední škola stravování a služeb: Karlovy Vary* [online]. [cit. 2020-10-5]. Dostupné z: <https://www.ssstravovani.cz/>

Trh práce (Labour Market): ManagementMania.com, c2011-2016. *ManagementMania.com* [online]. c2011-2016 [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/trh-prace-labour-market>

Učitelé, školitelé a instruktoři, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/3-ucitele-skolitele-instruktori>

VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ, 2011. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

VENCOVSKÁ, Taťána, Petr NASKE, Eva RATHOUSKÁ GRMELOVÁ, Filip VENCOVSKÝ, Helena DENKOVÁ a František BROŽ. *Kráčíme pospolu k efektivnější spolupráci škol a firem*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. 2015. ISBN 978-80-7481-100-5.

VLK, Aleš, 2013. *Souhrnná analýza současného stavu mezi školami a zaměstnavateli: Zpracování vstupních analytických materiálů o spolupráci středních a vyšších odborných škol a zaměstnavatelů, včetně realizace sociologických šetření*. Národní ústav pro vzdělávání. Dostupné také z: http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Souhrnna_analyticka_studie_FIN.pdf

VOJTĚCH, Jiří, Jana TRHLÍKOVÁ, Petra SKÁCELOVÁ, Michaela KLEŇHOVÁ, Arnošt VESELÝ, Aleš VLK, Michaela HIEKISHOVÁ a Jana KAŠPAROVÁ, 2011. *Odborné školy a jejich sociální partneři*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání. ISBN 978-80-87063-33-0.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2019/ 2020, c2021. Střední škola stravování a služeb Karlovy Vary, příspěvková organizace. Dostupné také z: <https://www.ssstravovani.cz/documents/vz1920.pdf>

Výsledky učení, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/2-vysledky-uceni>

Vzdělávání a trh práce v krajích ČR, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/vzdelavani-a-trh-prace-v-krajich-cr-1>

Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), 2021. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, číslo 561. Dostupné také z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-27-2-2021>

Zapojení partnerů, Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání), c2011-2021. *Národní pedagogický institut České republiky: (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/eqavet/9-zapojeni-partneru>

Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2019 a strategie APZ pro rok 2020, 2020. Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Karlových Varech. Dostupné také z: https://www.uradprace.cz/documents/37855/920318/Rocni_VYK_2019.pdf/5e97dc19-456a-3e08-d2da-c5db9f9fe700

Seznam příloh

Příloha 1 Všeobecné kompetence.....	51
Příloha 2 Fotogalerie Střední škola stravování a služeb Karlovy Vary.....	53
Příloha 3 Dotazník k bakalářské práci	55

Příloha 1 Všeobecné kompetence

Tabulka 10 Všeobecné kompetence⁸⁴

<p>Kompetence k učení Je schopný efektivně se učit, vyhodnotit dosažené výsledky a pokrok. Reálně si stanovovat cíle vzdělávání.</p>	<p>Kompetence k řešení problémů Samostatně řeší pracovní a mimopracovní problémy.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • má pozitivní vztah k učení a vzdělávání • ovládá techniky učení, má vhodný studijní režim • zpracovává informace, pracuje s textem • poslouchá a rozumí mluvenému projevu • využívá různé informační zdroje • umí zhodnotit pokrok při dosahování svých cílů • dále se vzdělává, zejména v oboru a povolání. 	<ul style="list-style-type: none"> • porozumí úkolu, zpracovává informace potřebné k řešení problému, umí navrhnout způsob řešení, zdůvodnit, vyhodnotit a ověřit správnost postupu • při řešení problémů uplatňuje různé metody myšlení • vhodně volí prostředky a způsoby pro splnění jednotlivých aktivit, využívá dříve nabyté zkušenosti a vědomosti • řeší problémy a spolupracuje s jinými lidmi (týmové řešení).
<p>Komunikativní kompetence Zná různé formy ústního i písemného vyjádření, v učebních, životních a pracovních situacích.</p>	<p>Personální a sociální kompetence Stanoví si přiměřené osobní cíle na základě své osobnosti, rozvíjí se v zájmové a pracovní oblasti. Pečuje o své zdraví, spolupracuje a vytváří vhodné mezilidské vztahy.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • umí přiměřeně jednat a komunikovat, vhodně se prezentovat • srozumitelně a souvisle formuluje myšlenky • aktivně diskutuje, obhájí postoje a názory • dodržuje jazykovou normu a odbornou terminologii • písemně zaznamenává myšlenky • vystupuje se zásadami kultury projevu a chování • dosahuje základní komunikace v minimálně jednom cizím jazyce • prohlubuje jazykové dovednosti 	<ul style="list-style-type: none"> • reálně posoudí svoje duševní a fyzické možnosti, dokáže odhadnout důsledky svého jednání a chování • podle svých schopností, priorit a životních podmínek si stanovuje cíle • hodnotí své vystupování a jednání, umí přijmout radu i kritiku • umí si ověřit poznatky, zvažovat postoje, názory a jednání jiných lidí • je zodpovědný ke svému zdraví a znát důsledky nezdravého životního stylu • přizpůsobí se životním a pracovním podmínkám, řeší své ekonomické a sociální záležitosti • pracuje v týmu a realizuje společné pracovní činnosti • podílí se na vytváření dobrých mezilidských vztahů a předchází konfliktům

⁸⁴ Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání: 65 – 51 – H/01 Kuchař - číšník. s. 8-11.

<p>Občanské kompetence a kulturní povědomí Uznává hodnoty a postoje k životu v demokratické společnosti a jejich dodržování. Podporuje hodnoty národní, evropské a světové kultury.</p>	<p>Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám Umí využít své osobní a odborné předpoklady pro uplatnění na trhu práce, pro rozvoj profesní kariéry a potřebu celoživotního učení.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • jedná odpovědně ve vlastním i veřejném zájmu • dodržuje zákony a osobnost druhých lidí a pomáhá jim • jedná se zásadami společenského chování, uplatňuje hodnoty demokracie • je si vědom kulturní, národní a osobní identity a toleruje identitu druhých • chápe význam životního prostředí • uvědomuje si hodnotu svého života a zdraví ostatních • uznává hodnoty a tradice svého národa • má pozitivní vztah k národní, evropské a světové kultuře 	<ul style="list-style-type: none"> • má odpovědnost k vlastní profesní budoucnosti, přizpůsobí se pracovním podmínkám • uplatní se na trhu práce • získává informace o pracovních a vzdělávacích příležitostech • vhodně komunikuje se zaměstnavateli • zná práva a povinnosti pracovníků a zaměstnavatele • rozumí principům podnikání a umí posoudit podnikatelské příležitosti
<p>Matematické kompetence Využívá matematické znalosti a dovednosti v životních situacích, efektivně hospodář s financemi.</p>	<p>Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi Je schopen pracovat s počítačem a jeho základním programovým vybavením. Efektivně využívá zdroje a zpracovává informace.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • zná a používá převody běžných jednotek • orientuje se ve formách grafického znázornění • odhadne reálný výsledek • umí nalézt vztahy při řešení úkolů • používá matematické postupy při řešení úkolů v běžných životních a pracovních situacích 	<ul style="list-style-type: none"> • pracuje s informačními a komunikačními technologiemi • ovládá a využívá základní programové vybavení a nové aplikace • ke komunikaci využívá elektronickou poštu a další prostředky • využívá informace z internetových otevřených zdrojů • umí posoudit věrohodnost informačních zdrojů a kriticky přistupovat k získaným informacím

Příloha 2 Fotogalerie Střední škola stravování a služeb Karlovy Vary

Obrázek 3 Budova školy

Obrázek 4 Gastronomická soutěž žáků SŠ Lázeňský pohárek

Obrázek 5 Žáci školy v Berufsschule Annaberg

Obrázek 6 Žáci školy v projektu „Chceme čisté město 2019“

Příloha 3 Dotazník k bakalářské práci

Dotazník na téma: Hodnocení spolupráce se školou a žáků na pracovišti

1. Vnímáte spolupráci se školou jako přínosnou a důležitou?

(Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.)

Rozhodně ano

Spíše ano

Spíše ne

Rozhodně ne

2. Jste spokojeni s komunikací a spoluprací se školou?

(Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.)

Rozhodně ano

Spíše ano

Spíše ne

Rozhodně ne

3. Spokojenost s komunikací a spoluprací se školou

(Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.)

Rozhodně ano

Spíše ano

Spíše ne

Rozhodně ne

4. Jste se žáky spokojeni po pracovní stránce?

(Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.)

Rozhodně ano

Spíše ano

Spíše ne

Rozhodně ne

5. Mají žáci o obor zájem?

(Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.)

Rozhodně ano

Spíše ano

Spíše ne

Rozhodně ne

6. **Chodí žáci na Odborný výcvik připraveni po teoretické stránce?** (Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.)

Rozhodně ano

Spíše ano

Spíše ne

Rozhodně ne

7. **Jak byste oznámkovali žáky, kteří ve vaší firmě vykonávají odbornou praxi?** (Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí na dané škále.)

Škála/Známka	1	2	3	4	5
Chování ke spolupracovníkům	☐	☐	☐	☐	☐
Chování ke klientům	☐	☐	☐	☐	☐
Profesní aktivita	☐	☐	☐	☐	☐
Přístup k práci	☐	☐	☐	☐	☐
Samostatnost	☐	☐	☐	☐	☐

8. **Chtěli byste ještě něco sdělit nebo doplnit?**

(Nepovinná otázka.)

Použité zkratky

a.s. - akciová společnost

apod. - a podobně

atd. - a tak dále

BOZP - bezpečnost a ochrana zdraví při práci

ČR - Česká republika

MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

např. - například

NUV - Národní ústav pro vzdělávání

o.p.s. - obecně prospěšná společnost

OV - odborný výcvik

RVP - Rámcový vzdělávací program

Sb. - Sbírka zákonů

SOŠ - Střední odborná škola

SOU - Střední odborné učiliště

SPV - Středisko praktického vyučování

SŠ - Střední škola

ŠVP - Školní vzdělávací program

VOŠ - Vyšší odborná škola

Seznam obrázků

Obrázek 1 Faktory ovlivňující rozhodování zaměstnavatele	25
Obrázek 2 Jednotlivé okresy Karlovarského kraje	29
Obrázek 3 Budova školy	53
Obrázek 4 Gastronomická soutěž žáků SŠ Lázeňský pohárek.....	53
Obrázek 5 Žáci školy v Berufsschule Annaberg	54
Obrázek 6 Žáci školy v projektu „Chceme čisté město 2019“	54

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled vyučovaných oborů na SŠSS Karlovy Vary	32
Tabulka 2 Odborné kompetence pro obor 65-51-H/01 Kuchař-číšník.....	33
Tabulka 3 Hodnocení spolupráce se školou	36
Tabulka 4 Spokojenost s komunikací a spoluprací se školou	37
Tabulka 5 Hodnocení důležitosti přípravy žáků v reálném prostředí.....	37
Tabulka 6 Hodnocení pracovní aktivity žáků.....	38
Tabulka 7 Hodnocení zájmu o obor za strany žáků.....	39
Tabulka 8 Hodnocení připravenosti žáků po teoretické stránce.....	39
Tabulka 9 Hodnocení žáků, kteří vykonávají odbornou praxi na škále 1-5	41
Tabulka 10 Všeobecné kompetence	51

Seznam grafů

Graf 1 Hodnocení spolupráce se školou	36
Graf 2 Spokojenost s komunikací a spoluprací se školou	37
Graf 3 Hodnocení pracovní aktivity žáků.....	38
Graf 4 Hodnocení zájmu o obor ze strany žáků	39
Graf 5 Hodnocení připravenosti žáků po teoretické stránce	40
Graf 6 Hodnocení žáků, kteří vykonávají odbornou praxi na škále 1-5.....	42